

Geuraanpak kerngebied Rijnmond (ontwerp)

- **Beleidsregels**
- **Toelichting**

Ontwerpbeleidsregels voor de geuraanpak in het kerngebied van Rijnmond

ONTWERPBELEIDSREGELS VOOR DE GEURAAHPAK IN HET KERNGEBIED VAN RIJNMOND

Gedeputeerde Staten van Zuid-Holland

gelet op:

- artikel 4:81 van de Algemene wet bestuursrecht,
- de bevoegdheden op grond van de Wet milieubeheer hoofdstuk 8
- de doelstelling in het rijksbeleid en het provinciaal beleid het aantal geurgehinderden terug te dringen
- de uitvoering van het landelijk en provinciaal geurbeleid door Gedeputeerde Staten bij vergunningverlening en handhaving
- de in het kerngebied van de Rijnmond aanwezig hinder als gevolg van cumulatie van geur
- de vaststelling in ontwerp van de 'geuraanpak kerngebied Rijnmond' waarin een nadere invulling gegeven wordt aan het provinciale geurbeleid en de beleidsdoelstelling nader vertaald is in "het voorkomen van (nieuwe) hinder t.g.v. cumulatie van meerdere geurbronnen."

overwegende dat het uit oogpunt van rechtszekerheid gewenst is inzicht te bieden in de aard en wijze waarop Gedeputeerde Staten van Zuid-Holland het aspect geurhinder in de milieuvergunning hanteren voor bedrijven in het kerngebied van Rijnmond,

BESLUITEN

Vast te stellen de navolgende

ONTWERPBELEIDSREGELS VOOR DE GEURAAHPAK IN HET KERNGEBIED VAN RIJNMOND

Beleidsregel 1 Toetsing bedrijven op potentiële bijdrage aan de reeds aanwezige geurhinder

Gedeputeerde Staten gaan uit van een reeds aanwezige hindersituatie in het Rijnmondgebied als gevolg van cumulatie en toetsen een bedrijf op het uitstoten van geur en daarmee op het potentiële bijdragen aan de reeds aanwezige geurhinder.

Uitgangspunt bij vergunningverlening in het kerngebied van de Rijnmond is het toepassen van best bestaande technieken, conform de IPPC richtlijn, en het ALARA-principe zoals dat in de Wet milieubeheer is opgenomen. Het toepassen van de best bestaande technieken en ALARA moeten leiden tot het gebruik van die techniek die een zodanige emissiereductie tot gevolg heeft dat bedrijven hun eventuele aanwezige bijdragen van geur aan de reeds aanwezige hoge geurbelasting in het Rijnmondgebied minimaliseren. Hierbij is het streven dat buiten de terreingrens geen geur afkomstig van de inrichting waarneembaar mag zijn.

Beleidsregel 2 Onderscheid maatregel niveaus

Gedeputeerde Staten hanteren een afwegingsprocedure waarbij het streven "buiten de terreingrens mag geen geur afkomstig van de inrichting waarneembaar zijn" in ogenschouw wordt genomen naast overige voor de situatie relevante aspecten.

De afweging kan leiden tot het vastleggen van een ander, lager maatregel niveau. In afnemende bescherming worden de volgende maatregel niveaus gehanteerd:

- **Maatregel niveau I:**

"Buiten de terreingrens mag geen geur afkomstig van de inrichting waarneembaar zijn"

- **Maatregel niveau II**

"Ter plaatse van een geurgevoelige locatie mag geen geur afkomstig van de inrichting waarneembaar zijn."

- **Maatregel niveau III**

"Ter plaatse van een geurgevoelige locatie mag geen geuroverlast veroorzaakt worden door de inrichting."

Als voor een specifieke situatie de afwegingsprocedure leidt tot het selecteren van een lager maatregelniveau (II of III), dan zal invoering van het afgeleide maatregelenpakket moeten leiden tot het behalen van *minimaal* deze bescherming. Uitgangspunt hierbij is dat de feitelijk gerealiseerde bescherming het voorafgaande maatregelniveau (respectievelijk I of II) zo dicht mogelijk benadert.

Toelichting op de ontwerpbeleidsregels

Geuraanpak kerngebied Rijnmond (ontwerp)

Geuraanpak
kernegebied Rijnmond
ONTWERP

Colofon

Provincie Zuid-Holland
Postbus 90602
2509 LP Den Haag

November 2004

Opgesteld door:
DCMR Milieudienst Rijnmond

Inhoud

Inleiding	5
1.1 Algemeen	5
1.2 Geurhinder	6
2 Geurproblematiek in het Rijnmondgebied	9
2.1 Geurproblematiek tot en met de 90-er jaren	9
2.2 Geur vanaf de 90-er jaren	9
2.3 Ervaren geurhinder volgens enquêtes	10
2.4 Geurhinder volgens klachtenregistratie	11
2.5 Communicatie m.b.t. geurhinder	13
3 Landelijk geurbeleid	15
3.1 Algemeen	15
4 Stankbeleid provincie Zuid-Holland	17
4.1 Algemeen	17
4.2 Relatie met Ruimtelijke Ordening	18
5 Geuraanpak Rijnmond	19
5.1 Een speciale geuraanpak Rijnmond	19
5.2 Uitwerking scenario's voor de geuraanpak Rijnmond	20
5.3 Vergunningverlening	211
5.4 Handhaving	24
Bijlage 1. Werkgebied van de DCMR	27
Bijlage 2. Cumulatie van geurbronnen	29
Bijlage 3: Afwegingsprocedure: het stroomschema	31
Bijlage 4. Vooronderzoek	33
Bijlage 5: Voorbeelden vergunningvoorschriften	37
Bijlage 6. Toelichting geurtermen	39
Bijlage 7. GeurNeutralisatieMiddelen Interimbeleid	43

Inleiding

1.1 Algemeen

Het luchtkwaliteitsbeleid valt in twee delen uiteen. Aan de ene kant het voorkomen van emissies en effecten van stoffen met een schadelijke werking op mens en milieu. Aan de andere kant het voorkomen van (nieuwe) hinder die ontstaat door stinkende stoffen (**geurbeleid**). Als stoffen zowel schadelijk zijn als geurhinder veroorzaken zal vanuit beide invalshoeken uitstoot en blootstelling aan de stof worden beoordeeld en aangepakt. Bronnen van stank zijn grofweg: industrie, verkeer, landbouw en huishoudens en stedelijke bedrijvigheid.

Het Nederlands geurbeleid heeft in 1995 een belangrijke wijziging ondergaan. Na een discussie in de Tweede Kamer is mede in het licht van de "MDW"-operatie (Marktwerking, Deregulering en Wetgevingskwaliteit) de verantwoordelijkheid van het geurbeleid voor een belangrijk deel bij gemeenten en provincies gelegd. De inhoudelijke aspecten van het landelijke geurbeleid zijn op hoofdlijnen vastgelegd in een brief van de minister van VROM (d.d. 30 juni 1995). Dit beleid, en een stuk uitwerking ervan, is begin 1996 vastgelegd in de Nederlandse emissierichtlijnen (NeR). Een belangrijk uitgangspunt van de NeR is het toepassen van het ALARA-beginsel op bedrijven die als (potentiële) veroorzaker van geur overlast kunnen worden gekenschetst.

Het Rijnmondgebied maakt deel uit van de provincie Zuid-Holland, daarom ligt de basis van de geur aanpak Rijnmond verankerd in het stankbeleid van de provincie Zuid-Holland. Het stankbeleid van Zuid-Holland is vastgelegd in de Nota Uitvoering Stankbeleid (augustus 1995) en in de Deelnotitie A: Overzicht van het stankbeleid (februari 2001).

In het landelijk geurbeleid en in het provinciaal Zuid-Holland beleid is nadrukkelijk uitgesproken dat een speciale aanpak nodig is voor complexe industriegebieden zoals o.a. het Rijnmondgebied. De aanwezigheid van een grote hoeveelheid geurbronnen op een relatief klein gebied maakt het noodzakelijk om rekening te houden een reeds aanwezige (hoge) geurbelasting.

Conform het landelijk geurbeleid is de geuraanpak Rijnmond gericht op het voorkomen van (nieuwe) hinder. In het landelijk en provinciaal geurbeleid worden bedrijven en hun geurbelasting individueel getoetst. De aanwezigheid van een grote hoeveelheid geurbronnen op een relatief klein gebied maakt het echter noodzakelijk om rekening te houden met cumulatie van geur. Individuele toetsing is dus onvoldoende en verdergaande minimalisatie is noodzakelijk. Daarom handelt de DCMR Milieudienst Rijnmond (namens de provincie en gemeenten) in het zwaarst belaste Kerngebied binnen de Rijnmond het streven dat bedrijven zodanige maatregelen en voorzieningen treffen, conform de IPPC richtlijn en het ALARA-principe zoals dat thans nog in de Wet milieubeheer is opgenomen, dat voldaan wordt aan het volgende (hoogst haalbare) maatregelniveau: **"Buiten de terreingrens mag geen geur afkomstig van de inrichting waarneembaar zijn"**. Toepassing van ALARA en BBT waarbij de lokale omstandigheden in acht moeten worden genomen, leiden in het Rijnmondgebied, zolang de geurhinder zich op een te hoog niveau bevindt, tot verdergaande maatregelen dan elders

Al jaren wordt door de DCMR namens provincie en gemeenten bij individuele bedrijven invulling gegeven aan de noodzaak om met cumulatieve aspecten van geur rekening te houden. Dit heeft zeker in het verleden, niet in de laatste plaats door vruchtbare samenwerking met de industrie, geresulteerd in een significante reductie van de geuruitwerp. Eventueel aanwezige conflicten over de geurhindersituatie werden over het algemeen in goed overleg met de industrie opgelost. Er dient echter wel, mede naar aanleiding van een uitspraak van de Raad van State, een explicietere bestuurlijke verankering van deze invulling voor het Rijnmondgebied te worden gegeven.

In aanvulling op de meer globale rijksbeleidslijn en het provinciaal stankbeleid van Zuid-Holland wordt in de onderhavige nota de huidige praktijk van de geuraanpak van de bevoegde gezagen

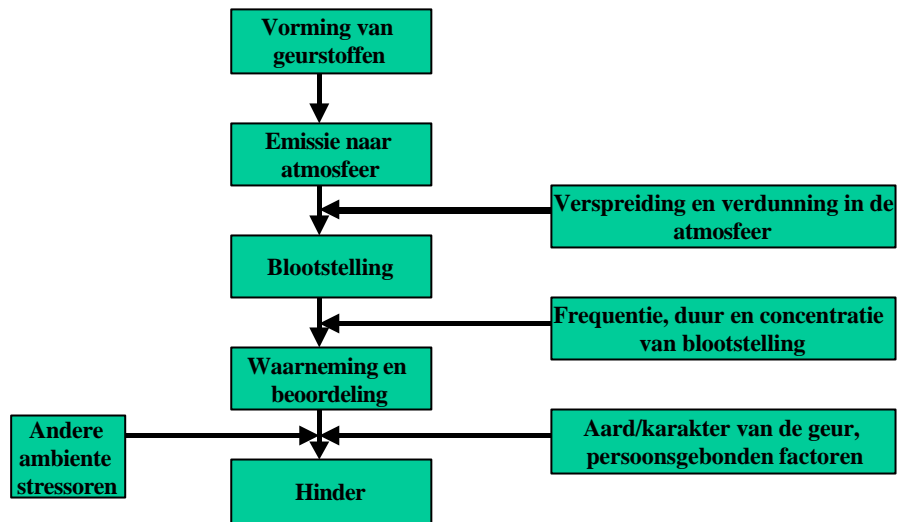
Wm in het Rijnmondgebied - welke de DCMR hebben belast met de uitvoering van de Wm - vastgelegd (exclusief stank afkomstig van verkeer, landbouw en huishoudens). In de nota wordt de afwegingsprocedure, welke nodig is in het vergunningsproces voor het vastleggen van een maatregel-niveau per specifieke situatie, uitgewerkt. Er wordt op deze manier gewerkt volgens een uniforme beoordeling van het geuraspect in vergunning-, handhavings- en andere procedures. De beleidsregels, in het kader van Hoofdstuk 8 (Wm), zijn beschreven in hoofdstuk 5; de overige hoofdstukken dienen als onderbouwing en toelichting.

Het totale werkgebied van de DCMR bestrijkt de volgende gemeenten: Albrandswaard, Barendrecht, Bergschenhoek, Berkel en Rodenrijs, Bernisse, Bleiswijk, Brielle, Capelle aan den IJssel, Hel-levoetsluis, Krimpen aan den IJssel, Maassluis, Ridderkerk, Rotterdam, Rozenburg, Schiedam, Spijkenisse, Vlaardingen en Westvoorne. De DCMR past, namens het bevoegd gezag, de voorgestelde aanpaklijnen alleen toe op het zwaar(st) belaste Kerngebied binnen de Rijnmond, i.e. het gebied dat ruwweg begrensd wordt door de A20 in het noorden en de A15/Groene Kruisweg in het zuiden en door de Willemspoortunnel in het oosten (zie Bijlage 1). Deze verdeling komt tevens in grote lijnen overeen met de gebiedsdifferentiatie die de huurcommissie Regio Rijnmond hanteert (puntenaftrek stank door industrie). De aanpaklijnen zijn van toepassing op alle vergunningplichtige inrichtingen in de aangegeven gebieden van Maassluis, Rotterdam, Rozenburg, Schiedam en Vlaardingen. Zonodig kunnen aan AMvB bedrijven nadere eisen in de vorm van concrete middelvoorschriften gesteld worden. De voorgestelde geuraanpak is niet van toepassing op bedrijven gesitueerd buiten het genoemde Kerngebied. Voor die bedrijven volstaat de aanpak die ook in de rest van Zuid-Holland wordt gevolgd.

1.2 Geurhinder

Blootstelling aan geurstoffen in de buitenlucht kan leiden tot hinder. Geurhinder wordt gedefiniëerd als het cumulatieve resultaat van herhaalde stankverstoring gedurende een langere periode. Ook kortdurende stankverstoringen veroorzaakt door eenmalige incidenten worden geïnclassificeerd als geurhinder. Geurhinder kan leiden tot een aantasting van het welbevinden. Geurhinder is moeilijk objectief vast te stellen: wat de een lekker vindt, is voor de ander stank. In hoeverre een geurwaarneming als hinderlijk wordt ervaren hangt af van diverse factoren, zoals de blootstellingkarakteristieken (concentratie, duur en frequentie van geur), aard en karakter van de geur en persoonskenmerken van de waarnemer, zoals de sociaal-economische context. Figuur 1 geeft een "oorzaak tot gevolg keten" van geur emissie tot hinder weer.

De Gezondheidsraad beschouwt hinder, waaronder geurhinder, als een aspect dat onze gezondheid negatief kan beïnvloeden (Gezondheidsraad, 1994). Waarneming van geur hangt niet altijd samen met toxiciteit en gevaar: sommige vieze geuren zijn niet gevaarlijk terwijl andere stoffen zonder geur gevaarlijk kunnen zijn (zoals CO). Blootstelling aan extreem hoge (toxische) concentraties van een geurende stof leidt onmiddellijk tot gevaar voor de gezondheid. Deze situaties zijn gelukkig echter meer uitzondering dan regel. In de meeste gevallen zijn de concentraties op leefniveau veel lager. Desalniettemin worden ook bij lagere concentraties gezondheidsklachten ondervonden zoals brandende ogen, droge mond, hoofdpijn, hartkloppingen en misselijkheid. De mate waarin blootstelling aan geurstoffen leidt tot gezondheidsklachten is voor iedere persoon verschillend. Psychosociale factoren spelen, naast fysiologische aspecten, hierbij een belangrijke rol.

Figuur 1. Van Geur tot Hinder

2 Geurproblematiek in het Rijnmondgebied

2.1 Geurproblematiek tot en met de 90-er jaren

In het begin van de zestiger jaren, ten tijde van de dreigende oververhitting van de economie ontstond het besef dat verbetering van de leefomstandigheden noodzakelijk was. Met name in dichtbevolkte gebieden als de Rijnmond werd steeds meer geklaagd over stank, stof en lawaai. In de zomer van 1971 leidde de toenemende luchtverontreiniging ertoe dat in de Rijnmond het verschijnsel "zomersmog" optrad. Sinds 1972 heeft de DCMR een klachtentelefoon (in 1967 is de klachtentelefoon ontstaan bij de Keuringsdienst van Waren). Het grootste deel van de klachten betrof vanaf het begin klachten over stank. Rond 1980 werd stank beleidsmatig als een probleem gezien. In 1984 is een medewerker van DCMR benoemd tot coördinator stankproblematiek en volledig vrijgemaakt voor het aanpakken van de stankoverlast. Wat deze functionaris aantroef was een situatie waarin erg veel continue emissies van zeer veel verschillende bronnen zorgden voor een "deken" van stank over de gemeenten van de Rijnmond. Daarbovenop zorgden incidentele emissies voor extra veel stank en daarmee overlast.

In samenspraak tussen de DCMR en de Stichting Europoort Botlek Belangen (EBB; tegenwoordig Deltalinqs) werd de werkgroep stank opgericht. Allereerst hebben de grootste bedrijven en de grootste stankveroorzakers per bedrijf stankcoördinatoren aangesteld (alle stankpotentiële bedrijven in het Rijnmondgebied hebben nu een stankcoördinator). Daarnaast werd in de werkgroep stank besloten het stankprobleem structureel aan te pakken m.b.v. een Stappenplan. Hiertoe werden alle potentiële geurbronnen geïnventariseerd en werd in overleg een aanpak voorgesteld voor de sanering van continue geurbronnen en het stankloos verladen, verpompen en overslaan van goederen.

Door een kwalitatieve inventarisatie van de geurbronnen en een effectieve aanpak daarvan hebben de bedrijven bewerkstelligd dat hun "huisgeuren" sterk werden teruggebracht, zodat eventuele hinder vrijwel alleen nog het gevolg is van incidentele emissies. Hierdoor zijn de meeste continue emissies bestreden en effectief beheerst sinds begin 90-er jaren. De "deken van stank" in de Rijnmond is daarmee beduidend afgenomen.

2.2 Geur vanaf de 90-er jaren

Ondanks dat de "deken van stank" in het Rijnmondgebied beduidend is afgenomen, is er nog steeds regelmatig sprake van geurhinder. Deze geurhinder wordt vaak veroorzaakt door incidenten met stinkende stoffen of is afkomstig van kleineen/of incidentele bronnen, waarvan er immers een zeer groot aantal is. Bij de meldkamer van de DCMR worden nog steeds veel stankklachten gemeld. Sinds 1997 worden deze incidentele emissies aangepakt volgens de ingestelde Lik-Op-Stuk-Stank aanpak (LOSS) van de DCMR en de "good housekeeping" principes van de inrichtingen zelf. Inrichtingen dienen hun incidentele emissies te voorkomen door het toepassen van "good housekeeping". De LOSS aanpak houdt onder meer in dat, naast het gebruikelijke controlebezoek door een medewerker van de meldkamer, een inrichting onmiddellijk wordt bezocht door de behandelend ambtenaren - zowel van vergunningverlening als van handhaving - als er in korte tijd 10 stankklachten of meer terechtkomen bij de meldkamer. Tijdens het bezoek wordt de oorzaak van het voorval onderzocht en er wordt bezien of er sprake is van verwijtbare handelingen (of van nalaten van handelingen). Conclusies van een LOSS-team kunnen ertoe leiden dat de betreffende vergunning wordt aangescherpt en dat in vergunningen van vergelijkbare bedrijven dezelfde voorschriften worden opgenomen. Als een bedrijf onvoldoende maatregelen blijkt te nemen om stank terug te dringen, wordt er handhavend opgetreden.

Het feit dat de DCMR beschikt over een meldkamer die 24 uur per dag bezet is en over een uitrukdienst die meteen onderzoek instelt wanneer er stankklachten binnenkomen, maakt dat Rijnmond beschikt over een heel krachtig 'meetinstrument' voor geurhinder. Als er in korte tijd meerdere klachten binnenkomen, kan over het algemeen adequaat onderzoek worden ingesteld.

Daarmee kan dan in veel gevallen met grote zekerheid worden bepaald welk bedrijf de bron is van de klachten, waarna ook de oorzaak bepaald kan worden en kan worden vastgesteld of vergunningvoorschriften zijn overtreden. Door de grote bekendheid van de DCMR meldkamer bij het publiek wordt over stankoverlast al snel door meerdere personen geklaagd en is het onderzoek van de meldkamer n.a.v. klachten een effectief instrument. Hierbij moet overigens ook worden aangetekend dat nog steeds van een belangrijk deel van de binnenkomende klachten de veroorzaker niet kan worden vastgesteld. Dat komt soms omdat het verspreid binnenkomende klachten betreft, waarbij de geur alweer verdwenen is als de uitrukdienst ter plaatse komt. Soms ook kan er, doordat meerdere potentiële veroorzakers dicht bij elkaar liggen, niet eenduidig een verantwoordelijk bedrijf worden aangewezen. Als de DCMR 3 klachten of meer heeft over een voorval waarvan de oorzaak niet gevonden is, gaat er een fax uit naar de bedrijven in het gebied waar de bron ongeveer moet liggen. Soms reageert er later dan nog een bedrijf dat zij (mogelijk) de veroorzaker waren.

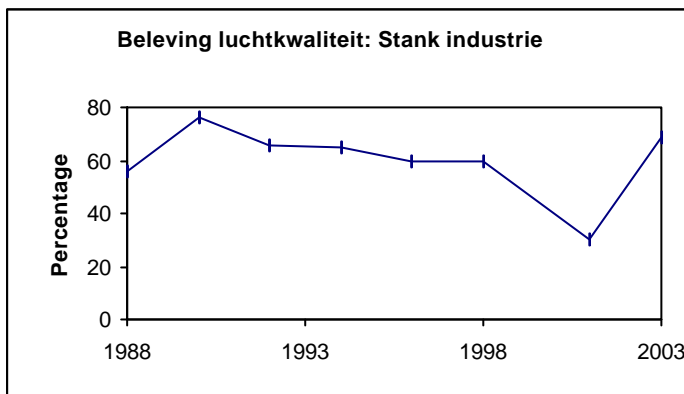
2.3 Ervaren geurhinder volgens enquêtes

Het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS) publiceert jaarlijks gegevens over het percentage gehinderden op zowel landelijk als provinciaal niveau. Daarmee kan een indicatie worden verkregen in hoeverre aan de milieudoelstellingen voor geurhinder wordt voldaan. De nationale doelstelling was voor het jaar 2000 maximaal 12% gehinderden. Voor het jaar 2010 is de doelstelling dat er geen *ernstig* gehinderden meer zijn.

De hindercijfers worden gemeten met behulp van het Doorlopend Leefsituatieonderzoek (DLO). Het gaat er hierbij om een beeld te krijgen hoe men zijn of haar leefsituatie beoordeelt (kwaliteit leefomgeving, voorzieningen in de omgeving en kwaliteit van het milieu). Deze cijfers geven voor wat betreft stank een beeld van de algemene beleving ten aanzien van stank in de omgeving. Het percentage geurgehinderden wordt gedefinieerd als dat percentage van de bevolking dat zegt soms of vaak last te hebben van geur. Het percentage ernstige hinder bestaat uit dat percentage dat op de vervolgvraag in welke mate zij daardoor gehinderd worden, antwoorden dat zij hierdoor ernstig gehinderd worden.

In Zuid-Holland wordt conform het rijksbeleid gestreefd naar een hinderpercentage van 12%. Gezien de hogere beginwaarde in 1990 is de doelstelling voor 2000 gesteld op 17% gehinderden, met een streven naar 12%. Voor een aantal zwaar belaste locaties in Rijnmond is in het kader van het programma ROM-Rijnmond een doel gesteld tussen de 45% en de 12% gehinderden. Het percentage ernstiggehinderden diende in de Rijnmond in 2000 maximaal 12% te zijn. Hindergegevens zijn voor de Rijnmond gebaseerd op het milieubelevingsonderzoek (MBO). De MBO enquêtes worden in tegenstelling tot DLO alleen gehouden in zwaar belaste locaties en kunnen daarom niet als representatief gezien worden voor het gehele Rijnmondgebied.

De CBS gegevens voor Zuid-Holland laten zien dat de doelstelling van 17% voor heel Zuid-Holland in 2000 is gehaald. In 2001/2002 was dit percentage gedaald tot 16%. Voor de Rijnmond geldt dat de doelstellingen niet gehaald zijn. Het percentage gehinderden, vastgesteld in het milieubelevingsonderzoek (MBO) bedraagt in 2003 62%, en is t.o.v. 1994 (65%) min of meer gelijk gebleven (zie fig. 2a). Ook voor ernstige hinder is de doelstelling niet gehaald. In 2003 bedroeg het percentage ernstig gehinderden 30%.

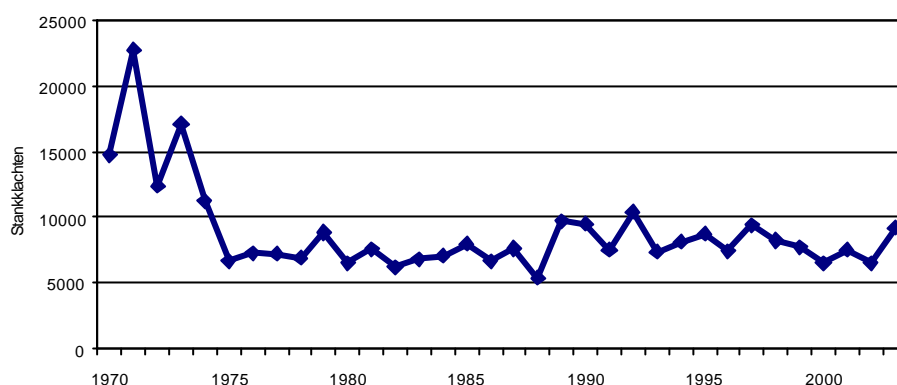
Figuur 2a. Percentage gehinderden door stank van industrie in Rijnmond (resultaten MBO)

Het is moeilijk aan te geven wat de oorzaak is van het niet halen van de doelstelling in Rijnmond. Het kan zijn dat de geuremissie niet genoeg is teruggedrongen, ondanks de grote inspanning die is geleverd door de bedrijven. Het is ook mogelijk dat de mensen kritischer zijn geworden. Daarnaast is nog onduidelijk hoe groot de rol is van discontinue bronnen en incidenten. Het is natuurlijk ook zo dat er meer mensen zijn komen wonen en dat de bedrijvigheid is toegenomen. De provincie Zuid-Holland heeft in 2004 het provinciale stankbeleid geëvalueerd en op basis daarvan zijn aanbevelingen gedaan voor aanpassingen daarvan. Bij het formuleren van het nieuwe stankbeleid zal ook de analyse van de resultaten van de milieubelevingsonderzoeken betrokken worden.

2.4 Geurhinder volgens klachtenregistratie

Een graadmeter voor de trend in stankoverlast vormen de geregistreerde gegevens met betrekking tot stankklachten, zij het dat deze niet kwantitatief te vertalen zijn naar de hierboven genoemde doelstellingen voor geurhinder. Figuur 2b laat het verloop zien van de stankklachten die sinds 1970 zijn ingediend bij de meldkamer van de DCMR. In tabel 1 en figuur 2c zijn de stankklachten vanaf 1996 onderverdeeld in het aandeel stankklachten veroorzaakt door de grote industrie (procesindustrie, bulkoverslagbedrijven en grote afvalverwerkende bedrijven) en het aantal stankvoorvallen. Stankvoorvallen zijn gebeurtenissen waarbij stank is ontstaan en waarover vervolgens een of meer klachten zijn gemeld. Het aantal stankvoorvallen kan worden gezien als een negatieve indicator voor een adequate bedrijfsvoering bij de industrie. Het aantal stankvoorvallen dat vijftien of meer klachten heeft veroorzaakt wordt ook weergegeven in tabel 1 en figuur 2c. Het aantal stankklachten veroorzaakt door de grote industrie is in 2003 ten opzichte van 2002 fors gestegen. Als de grote klachtengolven, veroorzaakt door Vopak Terminal TTR (2003) en Atofina (2001) buiten beschouwing worden gelaten, is na de dalende trend die in 1997 is ingezet vanaf 2000/2001 sprake van een stabilisatie (zie fig. 2c). In andere jaren is geen sprake geweest van incidenten met honderden klachten.

Aantal stankklachten in het Rijnmondgebied

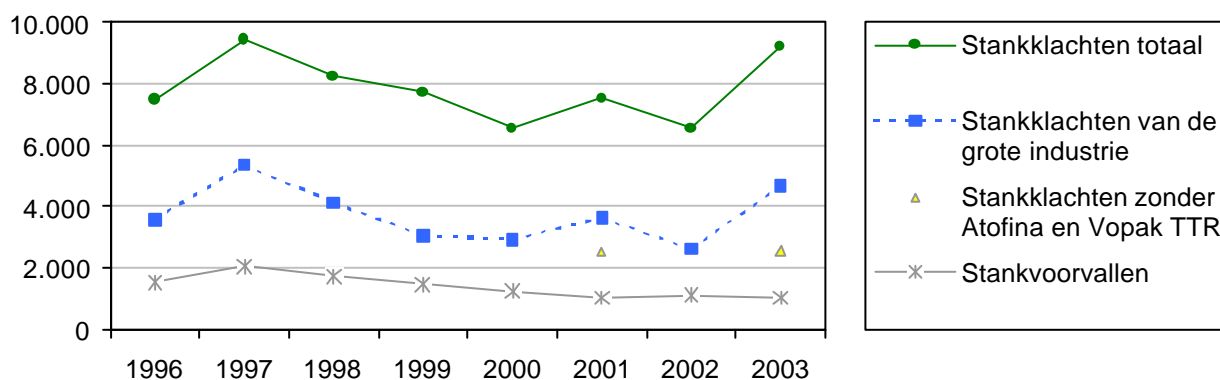

Figuur 2b: geregistreerde stankklachten van het Rijnmondgebied (meldkamer DCMR)

Tabel 1: aandeel grote industrie in stankklachten

	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003
Stankklachten totaal	7.462	9.423	8.235	7.719	6.535	7.519	6.533	9.217
Stankklachten zonder incidenten	7.462	9.423	8.235	7.719	6.535	6.044	6.533	6.675
Stankklachten grote industrie totaal	3.574	5.352	4.128	3.045	2.901	3.623	2.602	4.671
Stankklachten grote industrie zonder incidenten	3.574	5.352	4.128	3.045	2.901	2.148	2.602	2.129
Industrie in procenten (totaal)	47	57	50	39	44	48	40	51
Stankvoorvallen grote industrie	1513	2034	1725	1464	1235	1026	1099	1087
Stankvoorvallen grote industrie (≥ 15 kl.)	24	43	36	19	19	16	20	24

Figuur 2c: aandeel stankklachten en stankvoorvallen grote industrie

Er zijn verschillende manieren om (potentiële) geurhinder rond individuele bedrijven inzichtelijk te maken. In vergunningprocedures van de provincie Zuid-Holland worden doorgaans middels verspreidingsberekeningen geurcontouren vastgelegd aan de hand waarvan kan worden beoordeeld in hoeverre er sprake kan zijn van geurhinder. Voor de meeste bedrijven in de provincie Zuid-Holland (buiten het Rijnmondgebied) zijn dergelijke contouren beschikbaar. Daarnaast kan met behulp van een telefonisch leefsituatie onderzoek (TLO) de geursituatie rond een bedrijf onderzocht worden.

2.5 Communicatie m.b.t. geurhinder

Wekelijks worden in huis aan huis bladen de resultaten van de onderzoeken n.a.v. klachten gepresenteerd. Wat ging er mis, wat is eraan gedaan? En waar kunt u bellen als u klachten hebt. Deze overzichten worden eveneens breed verspreid onder de ambtenaren van DCMR. DCMR organiseert bijeenkomsten waar bedrijven en omwonenden samen aan tafel zitten, de zogenaamde platforms hinder en veiligheid. Dit zorgt voor wederzijds begrip.

3 Landelijk geurbeleid

3.1 Algemeen

Het uitgangspunt van het milieubeleid is het streven naar een duurzame ontwikkeling waarbij mensen, dieren, planten, ecosystemen en goederen worden beschermd. Voor het effectgerichte beleid betekent dit dat een milieukwaliteit gerealiseerd moet worden zodanig dat de nadelige effecten voor de mens verwaarloosbaar zijn. Er mogen geen nadelige effecten ten gevolge van een activiteit optreden, niet voor nu en niet voor de langere termijn. De doelstellingen in het NMP-3 voor geurhinder zijn in hoofdstuk 2 al aangegeven (12% gehinderden in 2000; geen ernstig gehinderden in 2010).

Het Nederlandse geurbeleid is sinds 1995 primair gericht op het voorkomen van (nieuwe) hinder in de woonomgeving en ter plaatse van andere zogenoemde gevoelige bestemmingen. Aangezien geurhinder een plaatselijk gebonden probleem is en omdat niet aan elk type geur dezelfde eis opgelegd kan worden (bakkersgeur versus rotte eieren lucht), is sinds 1995 de verantwoordelijkheid van het geurbeleid voor een belangrijk deel bij gemeenten en provincies neergelegd.

In het kort samengevat komt het Nederlandse geurbeleid op het volgende neer:

- Als er geen hinder is, zijn maatregelen niet nodig;
- Als er wel hinder is, worden maatregelen op basis van het ALARA-principe (As Low As Reasonably Achievable) afgeleid;
- De mate van hinder kan o.a. bepaald worden via een belevingsonderzoek, hinderenquête, klachtenregistratie, etc. Voor categorie 1-bedrijven komt het hinderniveau in de bedrijfstakstudie aan de orde;
- De mate van hinder die nog acceptabel is, wordt vastgesteld door het bevoegde bestuursorgaan

In de Nederlands Emissierichtlijnen Lucht (NeR) worden onder "Bijzondere regeling voor specifieke processen" voor een aantal bedrijfscategorieën standaardmaatregelen voorgeschreven. Deze richtlijnen zijn gebaseerd op bedrijfstakstudies en zijn toepasbaar bij individuele bedrijven om een bepaalde emissiereductie te halen. Deze bijzondere regeling is de uitwerking van wat indertijd de 'categorie 1' bedrijven genoemd werd. Het bevoegd bestuursorgaan dient ook in deze gevallen vast te stellen of de maatregelen leiden tot een acceptabel hinderniveau en kan derhalve gemotiveerd afwijken van de NeR.

Bedrijven die buiten de 'Bijzondere regeling voor specifieke processen' vallen zijn óf bedrijven waarvan er één of enkele in Nederland zijn, of bedrijven gesitueerd in een groot complex industriegebied (voorheen categorie 2/3). Voor deze bedrijven wordt een individuele aanpak voorgestaan. De 'Hindersystematiek geur' uit de NeR biedt bij deze individuele aanpak een handreiking. De Hindersystematiek heeft tot doel een deel van het traject dat de vergunningverlener moet afleggen voor het bepalen van een acceptabel (geur)hinderniveau zoveel mogelijk te harmoniseren. Het bepalen van een acceptabel hinderniveau bestaat enerzijds uit een milieuhygiënische indicatie, kwalificatie en/of kwantificering van de mate van hinder. Anderzijds bestaat deze uit een overweging of beoordeling van wat acceptabel is op basis van deze mate van hinder, de lokale situatie waarin onder meer planologische en sociaal-economische aspecten een rol spelen, en bedrijfseconomische aspecten. De 'Hindersystematiek geur' is een hulpmiddel voor het bevoegd gezag om het aspect geurhinder op een afgewogen wijze te behandelen. De resultante van een uitgebreid afwegingsproces wordt door de minister in haar brief van 30 juni 1995 het *acceptabel hinderniveau* genoemd.

4 Stankbeleid provincie Zuid-Holland

4.1 Algemeen

Het beleid van de provincie Zuid-Holland is een uitwerking van het bovenstaand landelijk beleid en stemt overeen met de Nederlandse Emissie Richtlijn Lucht (NeR). Het beleid is vastgelegd in de nota Uitvoering Stankbeleid van augustus 1995 en is recentelijk bevestigd in de deelnotitie A (februari 2001).

Uitgangspunt is het voorkómen van hinder. Primair wordt bepaald of de emissies van een bedrijf hinder veroorzaken. Dit gebeurt onder andere aan de hand van gegevens van de klachtenregistratie en de hinderenquête, ervaringen die met het bedrijf en het type bedrijf zijn opgedaan en tot slot mogelijke bezwaren en adviezen die naar voren komen bij de vergunningprocedure.

Indien geen hinder voorkomt worden geen aanvullende maatregelen in de vergunning opgenomen. Indien wel hinder voorkomt wordt het ALARA-beginsel toegepast. Het toepassen van het ALARA-beginsel moet in praktijk leiden tot het gebruik van die techniek die een zodanige emissiereductie tot gevolg heeft dat de door het bedrijf veroorzaakte hinder wordt geminimaliseerd, de gebruikte techniek moet passen binnen de technische en financiële mogelijkheden van het bedrijf.

Om ALARA te bereiken worden de volgende stappen doorlopen.

1. Inventarisatie van de stankbronnen.
Het betreft hier zowel emissies uit het productieproces die continu van aard zijn, als emissies die een discontinu of fluctuerend karakter hebben. Ook wordt vastgesteld welke onderdelen in het bedrijf "incident gevoelig" zijn.
2. Kwantificering van de emissies.
Voor procesemissies wordt de bronsterkte bepaald en wordt bepaald welk deel van de tijd de bron actief is. De emissies veroorzaakt door incidenten kunnen worden opgespoord door de gemelde klachten. Hieruit valt mogelijk een patroon af te leiden.
3. Ontwikkelen van scenario's (maatregelen in relatie tot kosten).
Om het ALARA-beginsel te kunnen toepassen is het van belang dat in deze fase inzicht wordt verkregen in de stand der techniek en de verhouding kosteneffectiviteit van de maatregelen. Teneinde ALARA te kunnen vaststellen worden verschillende scenario's gemaakt. Voor de bronnen die een grote bijdrage leveren aan de emissies wordt nagegaan welke technieken beschikbaar zijn om de emissies te reduceren. De aanpak is vergelijkbaar met die van de Nederlandse emissie Richtlijnen (NeR). Hier komen onder andere zaken aan de orde als energieverbruik en de relatie met andere milieucompartimenten (zie ook NeR paragraaf 1.2 en 1.3).
4. Maatregelen vaststellen die redelijkerwijs haalbaar zijn (ALARA).
Op grond van de stappen 1, 2 en 3 worden de maatregelen vastgesteld. Deze maatregelen worden opgenomen in de vergunning. Dit houdt in dat de stappen 1, 2 en 3 bij voorkeur onderdeel uitmaken van de vergunningaanvraag. Deze gegevens worden door het bedrijf geleverd. Voor de termijn waarop de maatregelen worden gerealiseerd kan een fasering worden ingebracht. Hierbij wordt onder andere rekening gehouden met andere milieu-investeringen.
5. Evaluatie van de effecten.
Periodiek wordt gerapporteerd hoe de stand van zaken is. Na het verwezenlijken van de maatregelen wordt nagegaan of deze voldoende effectief zijn.

Het komt er dus op neer dat bij stap 3 een scenario wordt gekozen om te komen tot een acceptabel hinderniveau. De maatregelen van dit scenario worden in voorschriften vastgelegd. Dit kunnen zowel middelvoorschriften als doelvoorschriften zijn. Voorwaarde is dat deze voorschriften handhaafbaar en controleerbaar zijn.

4.2 Relatie met Ruimtelijke Ordening

Naast het bovenstaand brongericht beleid is het stankbeleid in februari 2002 uitgebreid met de handreiking "Luchtkwaliteit en Ruimtelijke Ordening (module stank)". Door middel van geurhindercontouren rondom de grotere industriële geurbronnen in Zuid-Holland (exclusief het Rijnmondgebied) wordt aangegeven wat de te verwachten geurhinder is in de omgeving. Er worden drie contouren om elke inrichting gelegd, te weten de E-contour (ernstige hinder), de H-contour (hinder waarschijnlijk) en de L-contour (lichte hinder). Daarbuiten wordt geen hinder verwacht. De contouren worden vastgesteld uit een combinatie van frequentie (hoe vaak is geur waarneembaar in de omgeving), concentratie (hoe sterk is de geur waarneembaar) en het type geur (hedonische waarde van een geurstof: zie Bijlage 6). Deze afbakening geeft gemeenten de mogelijkheid bij bestemmingsplannen rekening te houden met geur afkomstig van reeds aanwezige bedrijvigheid. Op deze wijze kan gemotiveerd voor nieuwe situaties de mate van acceptabele geurhinder worden vastgesteld.

5 Geuraanpak Rijnmond

5.1 Een speciale geuraanpak Rijnmond

In het landelijk geurbeleid en in het provinciaal Zuid-Holland beleid is nadrukkelijk uitgesproken dat een speciale aanpak nodig is voor complexe industriegebieden zoals o.a. het Rijnmondgebied. De belangrijkste reden daarvoor is dat de elders gebruikte aanpak (conform de NeR) geen rekening houdt met cumulatie van geuren, die afkomstig zijn van de vele bedrijven die in de directe omgeving van elkaar zijn gelegen.

In 1992 is in opdracht van de DCMR een onderzoek uitgevoerd waarbij gevraagd is om voor 19 bedrijven de geuruitworp te berekenen waarbij in de nabijgelegen woonbebouwing net de geurconcentratie van 1 ge/m^3 als 98-percentiel (de toenmalige *stankconcentratienorm*) niet zou worden overschreden. Vervolgens is een berekening gedaan waarbij alle bronnen tegelijk zijn meegenomen en waarmee dus de totale geurbelasting werd uitgerekend. De resultaten van de berekeningen zijn te zien in de figuur in Bijlage 2. Uit deze figuur blijkt duidelijk dat in dit theoretische geval, waarbij alle bedrijven precies aan de norm voldoen, de totale geurbelasting in Rijnmond enorm is. Deze rekenexercitie maakt dus duidelijk dat het onwenselijk is dat in dit complex bronengebied elk bedrijf afzonderlijk een emissieruimte vergund krijgt. Dit geldt dan niet alleen voor de grote industrieën aan de linkerkant van de Nieuwe Waterweg, maar ook voor de kleinere bedrijven die dicht bij de woonbebouwing liggen, maar nog wel binnen de invloedssfeer van de grote industrie. Zij dragen immers ook bij aan de totale geurbelasting in het gebied.

Tevens moet worden opgemerkt dat in de meeste geuronderzoeken die bij bedrijven worden uitgevoerd, vrijwel uitsluitend de continue en/of regelmatig voorkomende emissies worden meegenomen. Deze zijn meestal goed te meten en met behulp van een verspreidingsmodel door te rekenen om een indruk te krijgen van de te verwachten geurconcentraties. Discontinue of incidentele emissies zijn veel moeilijker te kwantificeren, maar zorgen wel vaak voor overlast.

Niet alleen uit theoretische overwegingen maar ook uit de klachtenregistratie en uit hinderonderzoeken (zie ook paragraaf 2.4) blijkt dat in het Rijnmondgebied een hoge geurbelasting heerst. **Deze "hoge geurbelasting" is (bijna) inherent verbonden met alle bedrijvigheid in het Rijnmondgebied tezamen en is aanwezig ondanks alle (geurreducerende) inspanningen uit het verleden en de huidige LOSS aanpak.**

De DCMR hanteert (namens de provincie en de gemeenten) in het zwaar(st) belaste Kerngebied binnen de Rijnmond het streven dat bedrijven zodanige maatregelen en voorzieningen treffen, conform de IPPC richtlijn (best bestaande technieken, BBT) en het ALARA-principe zoals dat thans nog in de Wet milieubeheer is opgenomen, dat voldaan wordt aan het volgende (hoogst haalbare) maatregelniveau: **"Buiten de terreingrens mag geen geur afkomstig van de inrichting waarneembaar zijn"**. Toepassing van ALARA en BBT waarbij de lokale omstandigheden in acht moeten worden genomen leiden in het Rijnmondgebied, zolang de geurhinder zich op een te hoog niveau bevindt, tot verdergaande maatregelen dan elders. Deze aanpaklijn zal geleidelijk leiden tot een verdere vermindering van de geurbelasting in het Rijnmondgebied.

De voorgestelde aanpaklijn wordt alleen toegepast op het zwaar(st) belaste Kerngebied binnen de Rijnmond, i.e. het gebied dat ruwweg begrensd wordt door de A20 in het noorden en de A15/Groene Kruisweg in het zuiden en door de Willemspoortunnel in het oosten (zie Bijlage 1). Deze verdeling komt tevens in grote lijnen overeen met de gebiedsdifferentiatie die de huurcommissie Regio Rijnmond hanteert (puntenaftrek stank door industrie). De voorgestelde geuraanpak is niet van toepassing op bedrijven gesitueerd buiten het genoemde Kerngebied. Voor die bedrijven volstaat de aanpak die ook in de rest van Zuid-Holland wordt gevolgd.

De geuraanpak Rijnmond hanteert hetzelfde uitgangspunt als het provinciaal (en landelijke) beleid: "het voorkomen van (nieuwe) hinder". De aanwezigheid van een grote hoeveelheid geurbronnen op een relatief klein gebied maakt het noodzakelijk om in het kerngebied van Rijnmond rekening te houden met cumulatie van geur en geurhinder. Deze cumulatieproblematiek heeft geleid tot een nadere specificatie van de landelijke beleidsdoelstelling voor het Kerngebied binnen de Rijnmond. Het voorkomen van (nieuwe) hinder, zoals beschreven in het landelijke en provinciaal beleid, is hiervoor in de geuraanpak Rijnmond nadervertaald in "het voorkomen van (nieuwe) hinder t.g.v. cumulatie van meerdere geurbronnen".

Als gevolg van deze nadere vertaling/invulling verschilt de volgende stap uit de geuraanpak Rijnmond van die uit het provinciaal (en landelijke) beleid. In het provinciaal beleid bestaat de vervolgstap eruit (zie hoofdstuk 4) dat een bedrijf individueel getoetst wordt op de aanwezigheid van hinder. Dit gebeurt onder andere aan de hand van gegevens van de klachtenregistratie en de hinderenquêtes. Indien geen hinder voorkomt worden geen aanvullende maatregelen in de vergunning opgenomen. Indien wel hinder voorkomt wordt het ALARA-beginsel toegepast. Dit moet dan leiden tot het gebruik van die techniek die een zodanige emissiereductie tot gevolg heeft dat de door het bedrijf veroorzaakte hinder wordt geminimaliseerd.

In het Rijnmondgebied heerst een dermate hoge geurbelasting, welke (bijna) inherent verbonden is met alle bedrijvigheid in het Rijnmondgebied tezamen, dat de voorgeschreven individuele toetsing onvoldoende is. De geuraanpak Rijnmond is daarom gebaseerd op het gegeven dat er in het Kerngebied binnen de Rijnmond reeds sprake is van hinder als gevolg van cumulatie van geur afkomstig van een groot aantal bronnen (zie hoofdstuk 2). Daarmee is het niet zinvol om te toetsen of een (nieuw) individueel bedrijf hinder zal veroorzaken; indien een bedrijf potentieel geur veroorzaakt betekent dit dat dat bedrijf potentieel de al aanwezige hinder zal doen toenemen. Dit is voor die gevallen de (voldoende) toetsing of sprake is van 'de aanwezigheid van hinder'. Het toepassen van de beste bestaande technieken moet in het Kerngebied van de Rijnmond leiden tot het gebruik van die techniek die een zodanige emissiereductie tot gevolg heeft dat bedrijven hun eventuele aanwezige additionele bijdragen van geur(hinder) aan de reeds aanwezige hoge geurbelasting in het Rijnmondgebied minimaliseren. Voor bedrijven vergt dit uitgangspunt dus een verdergaande minimalisatie van hun geuremissies dan het landelijk en provinciaal beleid voor staat. In het provinciaal beleid worden vervolgens 5 stappen beschreven (zie hoofdstuk 4) voor het bereiken van ALARA. De DCMR hanteert in feite dezelfde stappen waarbij stap 3 (ontwikkelen van scenario's) verder is uitgewerkt.

5.2 Uitwerking scenario's voor de geuraanpak Rijnmond

Gewenst maatregelniveau

De problematiek rondom cumulatie van geur heeft ertoe geleid dat het landelijk en het provinciaal Zuid-Holland beleid, vertaald én nader ingevuld zijn voor het Kerngebied van de Rijnmond. Als streven van de geuraanpak Rijnmond is vastgelegd dat "**buiten de terreingrens geen geur afkomstig van de inrichting waarneembaar mag zijn**". Dit streven geldt voor elke inrichting gelegen binnen het Kerngebied en wordt als zodanig meegenomen bij elk (start)overleg tussen het bevoegd gezag en de vergunningplichtige inrichting.

Het streven "**buiten de terreingrens mag geen geur afkomstig van de inrichting waarneembaar zijn**" kan bereikt worden middels het hanteren van de werkwijze waarbij alle geuremissies van een inrichting onder normale bedrijfsomstandigheden geminimaliseerd zijn. Ook wordt het streven onderschreven door in elke vergunning een algemene zorgplichtbepaling en/of een mogelijkheid tot het stellen van nadere eisen (aanvullend onderzoek/maatregelen) op te nemen. De zorgplichtbepaling stelt dat van elk bedrijf verwacht wordt dat het permanent werkt aan het (verder) minimaliseren van de emissies.

Voor de bedrijven in het Kerngebied wordt uitgegaan van de beste beschikbare technieken conform de IPPC richtlijn en het ALARA-principe zoals dat thans in de Wet milieubeheer is opgeno-

men. Overeenkomstig de IPPC richtlijn en de Wet milieubeheer vindt de beoordeling van de beste beschikbare technieken plaats op het niveau van installaties, waarbij rekening wordt gehouden met de lokale omstandigheden. Immers er zijn situaties dat een bedrijf, zelfs met de huidige best beschikbare technieken, de geuremissies van een activiteit niet zodanig kan beperken dat deze geur buiten de terreingrens niet meer waarneembaar is. Daarom dient het bevoegd gezag een gemotiveerde afweging te maken waarbij het streven **“buiten de terreingrens mag geen geur afkomstig van de inrichting waarneembaar zijn”** in ogenschouw wordt genomen naast alle andere aspecten voor de specifieke geursituatie. De afweging gebeurt in zorgvuldig overleg en kan leiden tot het vastleggen van een ander, lager maatregelniveau. In afnemende bescherming worden de volgende maatregelniveaus gehanteerd in de Rijnmond geuraanpak:

- **Maatregelniveau I:**
“Buiten de terreingrens mag geen geur afkomstig van de inrichting waarneembaar zijn”
- **Maatregelniveau II**
“Ter plaatse van een geurgevoelige locatie mag geen geur afkomstig van de inrichting waarneembaar zijn.”
- **Maatregelniveau III**
“Ter plaatse van een geurgevoelige locatie mag geen geuroverlast veroorzaakt worden door de inrichting.”

Als voor een specifieke situatie de zorgvuldige afwegingsprocedure leidt tot het selecteren van een lager maatregelniveau (II of III), dan zal invoering van het bedachte maatregelenpakket moeten leiden tot het behalen van *minimaal* deze bescherming. De feitelijke gerealiseerde bescherming behoort namelijk altijd zo dicht mogelijk te liggen bij het voorafgaande maatregelniveau (respectievelijk I of II).

Aan het uitgangspunt “het voorkomen van additionele bijdragen van geur(hinder) aan de reeds aanwezige hoge geurbelasting in het Rijnmondgebied” wordt invulling gegeven door het voorkomen van geurwaarneming en/of geuroverlast zoals deze beschreven in drie maatregelniveaus.

Voor elke situatie, naar aanleiding van een oprichtings-, revisie- of veranderingsaanvraag of eventueel naar aanleiding van klachten, moet een zorgvuldige afweging worden gemaakt en moet(en) één of meerdere voor de situatie geschikt maatregelniveau(s) worden vastgelegd. Een voor de situatie geschikt maatregelniveau wordt in een vergunning vastgelegd door middel van het opnemen van een vangnetvoorschrift (zie Bijlage 4). Dit vangnetvoorschrift, tezamen met de zorgplichtbepaling, stelt het bevoegd gezag in staat extra maatregelen te eisen in die situaties waarbij het bedachte maatregelenpakket niet voldoende blijkt te zijn om geurwaarneming en/of geuroverlast te voorkomen. In deze situaties voldoet het bedrijf kennelijk niet aan het vangnetvoorschrift en behoort het bedrijf dan ook zelf extra maatregelen te treffen waarmee naar verwachting het beoogde maatregelniveau wel gehaald kan worden. Zo nodig kan het bevoegd gezag d.m.v. een 8.22 (of 8.23) procedure aanvullende voorschriften verbinden aan de vergunning waarmee naar verwachting het beoogde maatregelniveau wel gehaald wordt. In de vergunning zal ook omschreven moeten worden hoe de waarneembaarheid, c.q. de overlast, moet worden vastgesteld.

5.3 Vergunningverlening

In de vergunning zal in eerste instantie het maatregelenpakket worden voorgeschreven dat naar de verwachting van de vergunningverlener zal leiden tot het acceptabel geurhinderniveau (zie hieronder) ter plaatse van de relevante objecten. De voorschriften zijn gebaseerd op de aanvraag en mogelijk ook op een bij de aanvraag gevoegd geurrapport. Er zullen middelen worden voorgeschreven m.b.t. installaties en er zullen algemene gedragsvoorschriften worden geformuleerd i.v.m. de werkwijze binnen de inrichting en de handelingen met stinkende stoffen. Bovendien zal in de vergunning omschreven moeten worden hoe de waarneembaarheid c.q. hinder van geur moet worden vastgesteld. Dit wordt in de toelichting opgenomen van het betreffende voorschrift.

In Bijlage 5 zijn enkele voorbeelden van vergunningvoorschriften inclusief toelichtingen opgenomen.

In de considerans zal het haalbaar geachte maatregelniveau zijn vastgesteld en dit zal ook in een (vangnet)voorschrift worden vastgelegd. Eventueel kan nog een onderzoeksverplichting worden opgenomen, die gericht is op het behalen van het maatregelniveau.

Naast de concrete maatregelen en het vangnetvoorschrift, zal ook altijd een voorschrift worden opgenomen waarin de **zorgplicht** wordt vastgelegd om voortdurend aandacht te besteden aan het verder minimaliseren van geuremissie.

Afwegingsprocedure

In het vergunningsproces is de afwegingsprocedure, welke nodig is voor het vastleggen van een maatregelniveau per specifieke situatie, van cruciaal belang. In bijlage 4 wordt een niet-limitatieve opsomming gegeven van relevante aspecten die meegenomen moeten worden in de afwegingsprocedure. Een uniforme transparante werkwijze is tijdens de afwegingsprocedure een pre: de benodigde stappen worden hieronder verder uitgewerkt en in Bijlage 3 is een stroomschema weergegeven. Er worden op deze manier per situatie volgens een uniform denkmodel vergunningvoorschriften afgeleid die toegesneden zijn op het betreffende bedrijf en de potentiële geurbelasting. Hierdoor wordt een gelijkwaardige behandeling van alle bedrijven waarvoor de geuraanpak Rijnmond van toepassing is, gegarandeerd.

Is er sprake van (potentiële) geuremissie?

Op grond van het vooronderzoek (zie Bijlage 4) wordt bepaald of de activiteit van de inrichting kan leiden tot geuremissie. De volgende grondslagen worden gehanteerd in de Rijnmond aanpak:

- Indien er geen geuremissie is, of te verwachten is, zijn maatregelen niet nodig. Voor deze situatie worden maatregelniveau I en nadere eisen vastgelegd in de vergunning.
- Indien er sprake is van geuremissie, of geuremissie te verwachten is, zijn maatregelen (in principe) nodig.

Is er sprake van geurwaarneming buiten de terreingrenzen?

- Indien er sprake is van geuremissie en deze geen aanleiding geeft tot geurwaarneming buiten de terreingrenzen, zijn extra maatregelen niet nodig. Voor deze situatie worden maatregelniveau I en nadere eisen vastgelegd in de vergunning.
- Als de geuremissie wel aanleiding geeft tot geurwaarneming buiten de terreingrenzen, zijn maatregelen nodig.

Betreft de geuremissie een nieuwe activiteit?

Als de geuremissie eventueel leidt tot geurwaarneming buiten de terreingrenzen dan is de geuraanpak Rijnmond stringenter voor nieuwe activiteiten (ontstaan door nieuwe of veranderde bedrijfsactiviteiten) dan voor bestaande situaties.

De volgende grondslagen worden gehanteerd in de Rijnmond geuraanpak:

- Indien er sprake is van een nieuwe geuremissie, zijn maatregelen (in principe) nodig ter voorkoming van de emissie (waarmee beoogd wordt geen geurwaarneming buiten de terreingrenzen).
- Indien er sprake is van een reeds bestaande geuremissie, zijn maatregelen (in principe) nodig ter beperking van de emissie (waarmee beoogd wordt geen geurwaarneming buiten de terreingrenzen).

Is maatregelniveau I haalbaar?

Als de geuremissie eventueel leidt tot geurwaarneming buiten de terreingrenzen dan moet allereerst de redelijkheid van het uitvoeren van een maatregelenpakket ter voorkoming of beperking van geuremissie getoetst worden. Hierbij worden technische, financiële en sociaal-economische aspecten in overweging genomen. Het samenstellen van een toereikend maatregelenpakket is de

verantwoordelijkheid van de aanvrager. Voor sommige bedrijven kunnen hiervoor brancheplannen geraadpleegd worden. Vervolgens moet de vraag gesteld worden of invoering van het dan voorgestelde maatregelenpakket ter voorkoming of beperking van geuremissie leidt tot een situatie waarbij voldaan wordt aan maatregelniveau I "**Buiten de terreingrens mag geen geur afkomstig van de inrichting waarneembaar zijn**".

Als het antwoord op deze vraag **ja** luidt dan resulteert dit in een maatregelenpakket dat na implementatie dient te leiden tot:

- Voorkoming van de geurwaarneming buiten de terreingrens.

Op deze manier heeft het afwegingsproces geleid tot het vastleggen van het acceptabel hinderniveau en inherent tot specifieke vergunningvoorschriften aan de hand van de stand der techniek. Veelal wordt ervoor gekozen om bij bedrijven in de vergunningen overwegend (technische) middelvoorschriften op te nemen waarmee naar verwachting de reguliere geur aan de terreingrens niet waarneembaar zal zijn. Het kan gebeuren dat desondanks meer geur wordt ervaren dan vooraf werd verwacht. De oorzaak hiervan kan zijn dat de aard van de geurbron of de effectiviteit van de maatregelen verkeerd is ingeschat. Evenwel, het opnemen van het vangnetvoorschrift behorend bij maatregelniveau I behoedt voor zulke onvoorziene situaties waarbij het bedachte maatregelenpakket van middelvoorschriften niet voldoende blijkt te zijn. In deze situatie stelt het vangnetvoorschrift het bevoegd gezag in staat om de procedure opnieuw te doorlopen en opnieuw maatregelen te eisen. In zéér uitzonderlijke gevallen (zie Bijlage 7) kan ervoor gekozen worden om het gebruik van geurneutralisatiemiddelen toe te staan door deze op te nemen als middelvoorschrift in de vergunning.

Als het antwoord op de vraag **nee** luidt dan bestaat de volgende stap in uiterste inspanningen leveren voor het (mogelijk) positief beantwoorden van de volgende vraag.

Is maatregelniveau II haalbaar?

Vervolgens moet de vraag gesteld worden of invoering van het voorgestelde maatregelenpakket leidt tot een situatie waarbij voldaan wordt aan maatregelniveau II "**Ter plaatse van een geurgevoelige locatie mag geen geur afkomstig van de inrichting waarneembaar zijn**". Hierbij wordt, conform algemeen gebruik, onderscheid gemaakt in een tweetal gebiedscategorieën voor geurgevoelige locaties (zie Bijlage 4). Immers de omgeving waar de ontvanger is gesitueerd bepaalt mede de beschermingsgraad. In de geuraanpak Rijnmond kan daarom eventueel gekozen worden voor een hogere bescherming voor geurgevoelige objecten behorend bij categorie I (bv een woonwijk) dan die uit categorie II (bv. een bedrijfswoning). Echter in eerste instantie streeft men naar een zo hoog mogelijke bescherming.

Als het antwoord op de vraag **ja** luidt dan resulteert dit in een maatregelenpakket dat na implementatie dient te leiden tot:

- Voorkoming van de geurwaarneming minimaal ter plaatse van de geurgevoelige locatie.

Het afwegingsproces heeft in dit stadium geresulteerd tot het vastleggen van het acceptabel hinderniveau en inherent tot specifieke vergunningvoorschriften aan de hand van de stand der techniek. De zorgplichtbepaling legt hier vast dat het bedrijf permanent blijft werken aan het minimaliseren van de emissies met als doel het behalen in de toekomst van maatregelniveau I.

Het afwegingsproces kan aanleiding geven tot het opnemen van meerdere maatregelniveaus in één vergunning.

Als het antwoord op de vraag **nee** luidt dan zijn er twee mogelijkheden. Indien er sprake is van een nieuwe activiteit én een geurgevoelig object uit categorie I, dan is de activiteit **niet** vergoedbaar. Voor de andere gevallen bestaat er een volgende stap: het leveren van uiterste inspanningen voor het (mogelijk) positief beantwoorden van de volgende vraag.

Is maatregelniveau III haalbaar?

Hier staat de vraag centraal of invoering van het voorgestelde maatregelenpakket leidt tot een situatie waarbij voldaan wordt aan maatregelniveau III **“Ter plaatse van een geurgevoelige locatie mag geen geuroverlast veroorzaakt worden door de inrichting.”** Gebruikmakend van dezelfde methodiek als boven beschreven, resulteert het **positief** beantwoorden van de vraag in een maatregelenpakket dat na implementatie dient te leiden tot

- Voorkoming van de geuroverlast minimaal ter plaatse van de geurgevoelige locatie.

Dit maatregelenpakket en het afwegingsproces daar naartoe komen overeen met de aanpak zoals die ook in het landelijke en het provinciale beleid wordt toegepast. Het afwegingsproces heeft in dit stadium geresulteerd tot het vastleggen van het acceptabel hinderniveau en inherent tot specifieke vergunningvoorschriften aan de hand van de stand der techniek. De zorgplichtbepaling legt in deze situatie vast dat het bedrijf permanent blijft werken aan het minimaliseren van de emissies. Het in de toekomst behalen van maatregelniveau I is hierbij het uiteindelijke doel.

Als het antwoord op de vraag **nee** luidt dan zijn de activiteiten **niet** vergunbaar.

In Bijlage 5 zijn een aantal voorbeeldvoorschriften opgenomen waarmee een op bovengenoemde wijze vastgesteld maatregelniveau kan worden vastgelegd in een vergunning.

5.4 Handhaving

Handhaving van de vergunning gebeurt op basis van de voorschriften zoals die in de vergunning zijn opgenomen en hetgeen in de aanvraag is gesteld. In de meeste vergunningen zijn ook middelvoorschriften opgenomen. Hierbij wordt preventief gecontroleerd of de middelen ter voorkoming en vermindering van geuremissie aanwezig zijn én op de juiste wijze worden gebruikt en onderhouden. Bij dit laatste gaat het bijvoorbeeld om het tijdig vervangen van filters, uitvoeren van processen onder de juiste procescondities (pH, temperatuur), het uitvoeren van onderhouds- en schoonmaakwerkzaamheden in gesloten systemen, het aanbrengen van emissiebeperkende voorzieningen, zoals dampretoursystemen, en regels m.b.t. starten en stoppen van installaties. Ook kan de vergunning voorschriften bevatten ten aanzien van het omgaan met stankveroorzakende stoffen of met installaties die dergelijke stoffen kunnen bevatten. Ook hierop wordt gecontroleerd. Bij gebleken tekortkomingen in de naleving wordt overeenkomstig de handhavingstrategie een traject ingezet om de situatie in overeenstemming te brengen met de vergunningvoorschriften.

Aangezien het acceptabel hinderniveau is vastgesteld, kan door handhaving worden gecontroleerd of de uitgangspunten in het afwegingsproces in overeenstemming zijn met de werkelijkheid na realisatie van de activiteiten, maatregelen en voorzieningen. Hiertoe dient handhaving, naast het beoordelen van het juist functioneren van de technische vergunningvoorschriften, *als daartoe voldoende aanleiding bestaat* te beoordelen of het bedachte maatregelenpakket afdoende blijkt te zijn om geurhinder te voorkomen, weg te nemen, dan wel voldoende te beperken. Binnenkomende stankklachten kunnen de aanleiding vormen voor een handhaver om nader onderzoek in te stellen of een bedrijf voldoet aan het gestelde vangnetvoorschrift. Hiertoe moet hoofdzakelijk worden vastgesteld dat, ondanks dat een bedrijf de (technische) middelvoorschriften naleeft, de stankklachten veroorzaakt worden door een geur afkomstig van de inrichting. Het feit dat de DCMR beschikt over een meldkamer die 24 uur per dag bemand is en over een uitrukdienst die meteen onderzoek instelt wanneer er stankklachten binnenkomen, maakt dat Rijnmond beschikt over een heel krachtig ‘meetinstrument’ voor geur(hinder). Daarmee kan dan in veel gevallen met grote zekerheid worden bepaald welk bedrijf de oorzaak is van de klachten. Naast het hoofdzakelijk vaststellen dat de stankklachten afkomstig zijn van een bepaald bedrijf, dient ook minimaal door een DCMR medewerker aan de geursituatie ter plaatse “geroken” te worden. De DCMR medewerker beoordeelt hiermee ter plaatse of het desbetreffende vangnetvoorschrift wordt overtreden. Bij deze beoordeling worden door de DCMR medewerker de volgende criteria gehanteerd:

geurwaarneming:

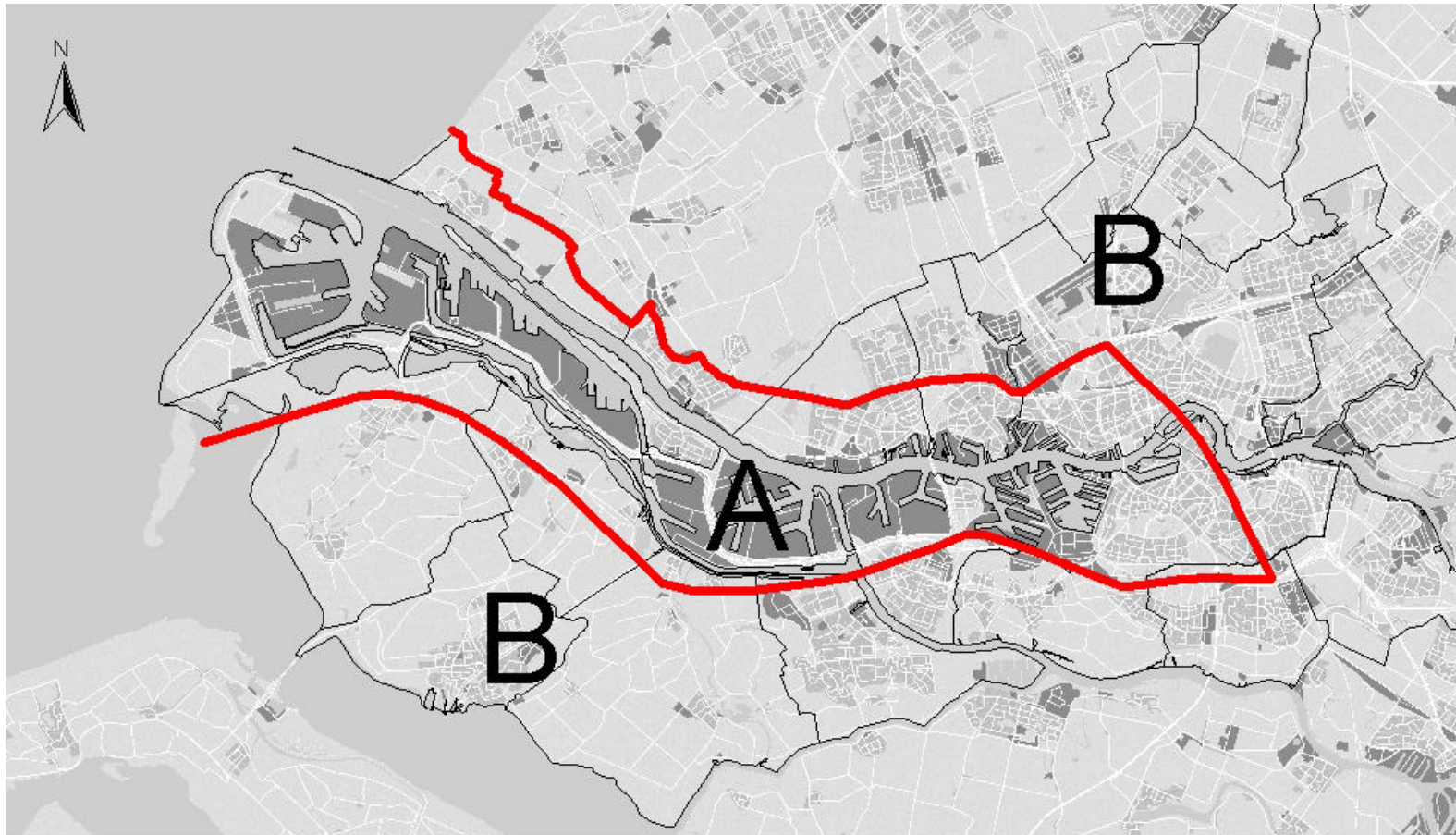
- De geur wordt minstens eenmaal waargenomen
- De geur dient herkend te worden als een geur afkomstig van de inrichting en niet van andere bronnen uit de omgeving

geuroverlast:

- De geur wordt binnen een bepaald tijdbestek langdurig of herhaaldelijk in vleugen waargenomen
- De geurbeleving wordt beoordeeld als negatief en de geur wordt daarbij als zwaar, eventueel als prikkelend of verstorend omschreven
- De geur dient herkend te worden als een geur afkomstig van de inrichting en niet van andere bronnen uit de omgeving

De bovenstaande beoordeling is niet van toepassing voor stankklachten veroorzaakt door incidenten. Een andere handhavingstaak omvat de Lik-Op-Stuk aanpak (LOSS) van de DCMR. Stankklachten worden tegenwoordig meestal veroorzaakt door incidenten met stinkende stoffen of zijn afkomstig van kleine en/of incidentele bronnen, waarvan er immers een zeer groot aantal is. Sinds 1997 worden deze incidentele emissies aangepakt volgens de aangestelde LOSS aanpak en de "good-housekeeping" principes van de inrichtingen zelf. Inrichtingen dienen hun incidentele emissies te beperken door het toepassen van "good housekeeping". De LOSS aanpak houdt onder meer in dat, naast het gebruikelijke controlebezoek door de medewerker van de meldkamer, een inrichting onmiddellijk wordt bezocht door de behandelend ambtenaren, zowel van vergunningverlening als van handhaving, als er in korte tijd 10 stankklachten of meer terechtkomen bij de meldkamer. Tijdens het bezoek wordt de oorzaak van het voorval onderzocht en er wordt gezien of er sprake is van verwijtbare handelingen (of van nalaten van handelingen). Conclusies van een LOSS-team kunnen ertoe leiden dat de betreffende vergunning wordt aangescherpt en dat in vergunningen van vergelijkbare bedrijven dezelfde voorschriften worden opgenomen. Als een bedrijf onvoldoende maatregelen blijkt te nemen om geuroverlast terug te dringen, wordt er handhaving opgetreden.

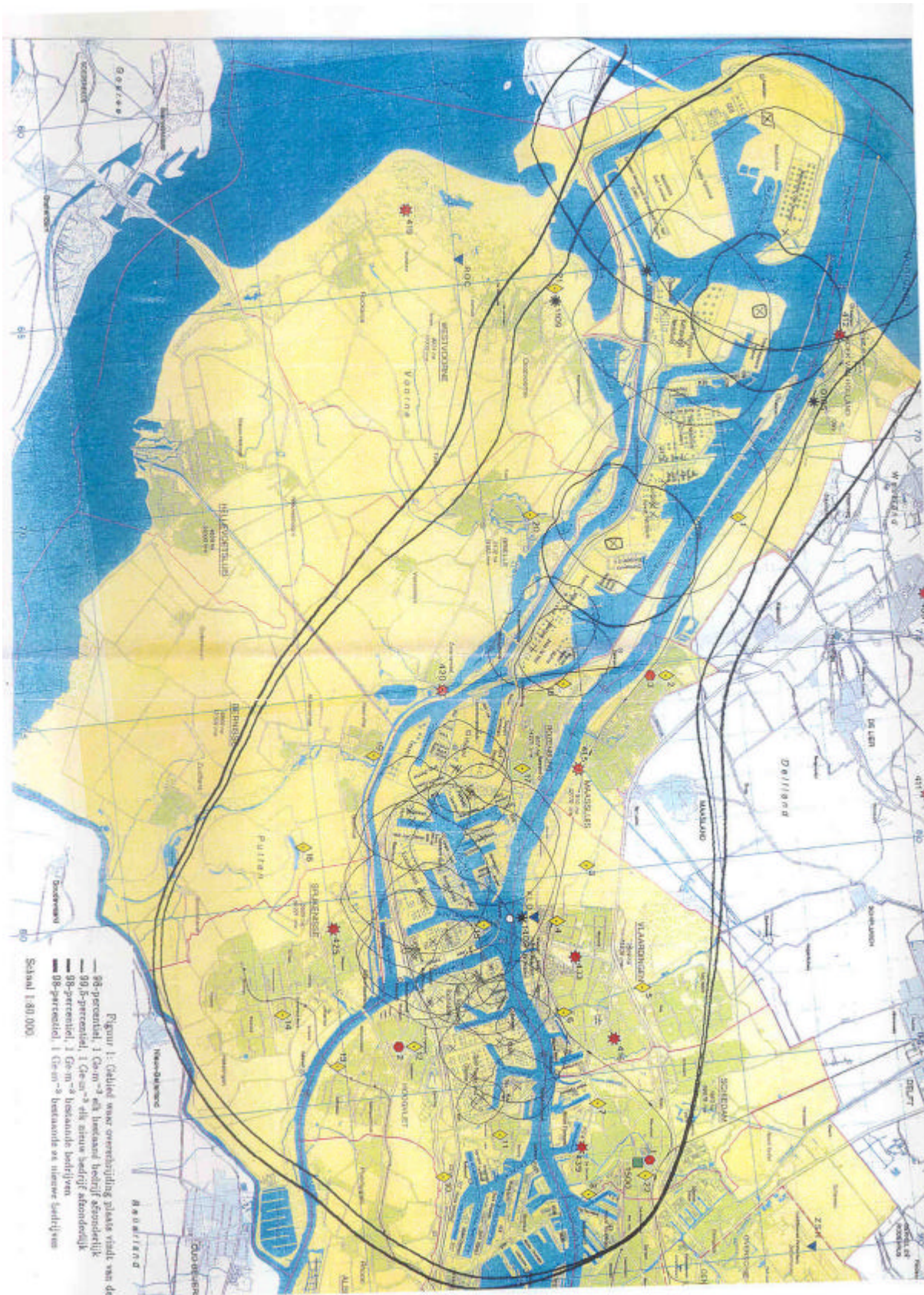
Bijlage 1. Werkgebied van de DCMR en kerngebied geuraanpak

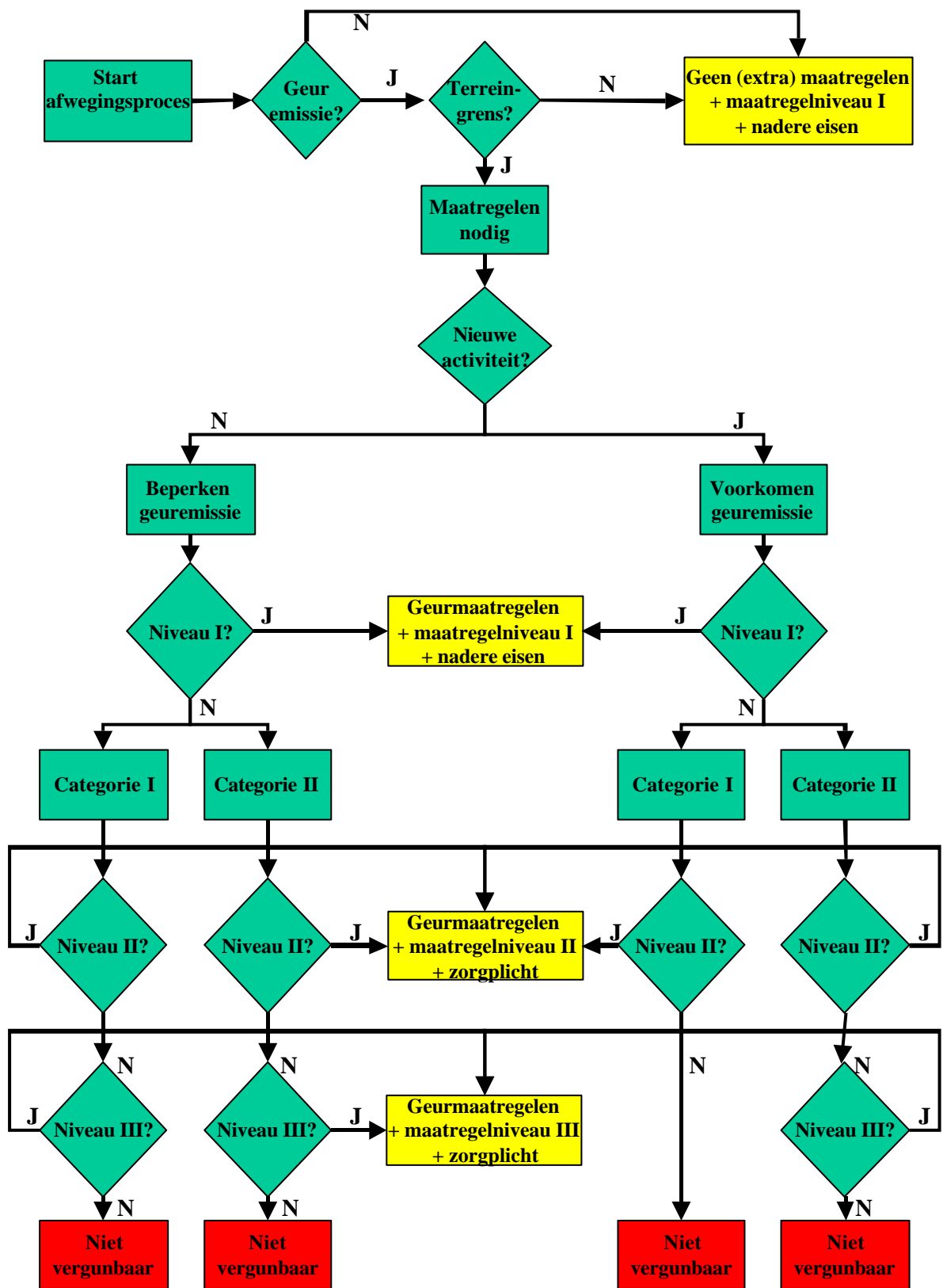
- A: Kerngebied
- B: Overige gebieden

Bijlage 2. Cumulatie van geurbronnen

In 1992 is in opdracht van de DCMR een onderzoek uitgevoerd waarbij gevraagd is om voor 19 bedrijven de geuruitworp te berekenen waarbij in de nabijgelegen woonbebouwing net de geurconcentratie van 1 ge/m^3 als 98-percentiel (de toenmalige *stankconcentratienorm*) niet zou worden overschreden. Vervolgens is een berekening gedaan waarbij alle bronnen tegelijk zijn meegenomen en waarmee dus de totale geurbelasting werd uitgerekend. De resultaten van de berekeningen zijn te zien in de figuur op de volgende bladzijde. Het is duidelijk dat in dit theoretische geval, waarbij alle bedrijven precies aan de norm voldoen, de totale geurbelasting in Rijnmond enorm is. Wanneer de gecumuleerde contour van 1 ge/m^3 (98-P) over Vlaardingen-Noord ligt, loopt de contour van 5 ge/m^3 over Vlaardingen-Centrum en Schiedam-Centrum en staat Pernis bloot aan meer dan 10 ge/m^3 (98-P). In deze rekenexercitie is er ook van uitgegaan dat alle verschillende geuren bij elkaar opgeteld mogen worden. Het is echter bekend dat geuren met een verschillende beleving (hedonische waarde, zie Bijlage 3) niet zomaar opgeteld kunnen worden. Dat maakt dus de beoordeling van de totale situatie ingewikkelder, hoewel er rustig gesteld kan worden dat alle industriële geuren in Rijnmond onaangenaam zullen zijn. Duidelijk is echter wel dat het niet de bedoeling is dat alle bedrijven de veel gebruikte geurnormen precies gaan opvullen. En dat geldt dan niet alleen voor de grote industrieën aan de linkerkant van de Nieuwe Waterweg, maar ook voor de kleinere bedrijven die dicht bij de woonbebouwing liggen, maar nog wel binnen de invloedssfeer van de grote industrie. Zij dragen immers ook bij aan de totale geurbelasting in het gebied.

Bijlage 3: Afwegingsprocedure: het stroomschema

Bijlage 4. Vooronderzoek

Het Rijnmondgebied kent een flink aantal bedrijven en industrieterreinen waar het geuraspect relevant is. Het gaat hierbij zowel om bedrijven waarvoor de provincie bevoegd gezag is, als om bedrijven waarvoor de gemeente bevoegd gezag is. (Landelijke) ervaringen met beroepsprocedures wijzen uit dat de Raad van State sterk hecht aan een goede onderbouwing van de geurparagraaf in de milieuvergunning. Al menig besluit is vanwege gebrek aan motivatie vernietigd. Handhaving van een geursituatie waarbij het voortraject onvoldoende is ingevuld, leidt vaak tot bijna onoplosbare problemen. Het is daarom van groot belang dat tijdens een vergunningprocedure het vooronderzoek nadrukkelijk aandacht krijgt en dat tevens een uniforme transparante werkwijze gehanteerd wordt.

Geurrelevantie

Door in een vroeg stadium de geurrelevantie te onderkennen kan bij de vergunningprocedure hierop ingespeeld worden. Een zeer geurrelevant bedrijf zal in de aanvraag ruim aandacht aan het aspect geur moeten besteden teneinde een goed beeld van de toekomstige geursituatie te geven. Er zijn verschillende informatiebronnen beschikbaar om een indeling ja/nee naar geurrelevantie te kunnen maken. Uit de aanvraag en eventueel uit andere informatiebronnen zal moeten blijken of bij de activiteiten van het bedrijf geur vrijkomt en of dit in deze specifieke situatie geurwaarneming en/of geuroverlast kan veroorzaken. Als er geen geur vrijkomt bij de bedrijfsprocessen is een bedrijf aan te merken als niet geurrelevant. Als er bij de bedrijfsprocessen geur vrijkomt, is het bedrijf te kenschetsen als geurrelevant.

De volgende informatiebronnen zijn beschikbaar voor de indeling ja/nee geurrelevantie van een bedrijf:

- NeR
- Bedrijven en Milieuzonering (VNG, 1999)
- Overige informatiebronnen (gegevens over soortgelijke bedrijven, hedonische waarde van uitgestoten stoffen, klachtenoverzichten, ...)

In het vooronderzoek wordt verder getoetst of voldoende gegevens beschikbaar zijn voor verdere beoordeling. De volgende aspecten kunnen hierbij worden meegenomen, maar de opsomming is niet limitatief:

- **De DCMR hanteert het streven: "buiten de terreingrens mag geen geur afkomstig van de inrichting waarneembaar zijn".**
- Standaard opnemen van een voor de situatie geschikt vangnetvoorschrift
- Indien er geen geuremissie is, of te verwachten is, zijn maatregelen niet nodig
- Nieuwe geuremissie dient te worden voorkomen
- Bestaande geuremissie dient zoveel mogelijk beperkt te worden.
- Voor een rechtvaardig toetsingskader per situatie is meestal maatwerk per vergunningprocedure nodig.
- In principe worden in de vergunning middelvoorschriften opgenomen voor (geur)emissiebeperkende voorzieningen.
- Bedrijven worden gestimuleerd om permanent te blijven werken aan verdere verbetering van de situatie.
- De omgeving waar de ontvanger is gesitueerd bepaalt mede de beschermingsgraad
- De bescherming wordt gebaseerd op de gemiddelde mens onder gemiddelde omstandigheden
- Als toetsingskader voor geur worden normaliter **geen** geuremissie- of geurimmissie waarden (ge/uur , ge/m^3) vergund.
- Eventuele uitgevoerde geuremissie metingen en daaraan gekoppelde verspreidingsberekeningen dienen alleen ter indicatie van de (potentiële) geurbelasting.
- De standaardmaatregelen uit de NeR voor categorie I bedrijven zijn niet bij voorbaat voldoende in het Kerngebied van de Rijnmond; er kan dan gemotiveerd afgeweken worden.
- De hindersystematiek van de NeR is meestal niet toepasbaar vanwege de onvoldoende mogelijkheid voor de beoordeling van cumulatie.

- Mate van bedrijvigheid: kleinschalige versus grootschalige bedrijven
- De in de aanvraag opgenomen maatregelen van de inrichting tegen geurverspreiding
- ALARA / BBT afweging
- Brancheplannen
- Stand van bedrijfsinterne milieuzorg (BIM)
- Stand van goetd housekeeping van het betreffende bedrijf
- Een nauwkeurige beschrijving van het proces waarbij geur vrijkomt: hoeveelheid, aard en karakter van de geuremissie.
- Aanwezigheid van discontinue en/of incidentele geurbronnen (denk hierbij ook aan lossen en beladen van schepen en tankauto's binnen de inrichting) en van diffuse bronnen
- Indicaties omtrent (potentiële) hinder door bijvoorbeeld naar het aantal geregistreerde klachten van de inrichting te kijken of eventueel de geursituatie nader in te laten schatten d.m.v. geuremissiemetingen of een telefonisch leefsituatieonderzoek (TLO), engeurverspreidingsberekeningen.
- Indicaties omtrent (potentiële) hinder door bijvoorbeeld naar het aantal geregistreerde klachten te kijken van vergelijkbare reeds bestaande bedrijven
- Indicatie van de omvang van incidentele emissies van het betreffende bedrijf door de incidentgevoeligheid van het bedrijf te onderzoeken
- Ruimtelijke plannen moeten worden meegenomen
-

Mogelijkheid van een getalsmatige toetsingscriteria

In het vooronderzoek kan voor sommige gevallen als indicatie van de geurbelasting gebruik gemaakt worden van een geuremissiebepaling met een verspreidingsberekening. Bij kleine bedrijven met alleen gekanaliseerde emissies bestaat dan eventueel de mogelijkheid de drie maatregel-niveaus te vertalen in geurconcentraties en percentielen. Deze kunnen indicatief als toetsingscri-teria opgenomen worden. Hierbij worden de volgende vertaalslag gehanteerd in de Rijnmond aanpak:

- **Maatregelniveau I:**

"Buiten de terreingrens mag geen geur afkomstig van de inrichting waarneembaar zijn"

De richtwaarde ligt in de ordegrrootte van 1 ge/m^3 als 99,99 percentiel bij de terreingrens

- **Maatregelniveau II**

"Ter plaatse van een geurgevoelige locatie mag geen geur afkomstig van de inrichting waarneembaar zijn."

De richtwaarde ligt in de ordegrrootte van 1 ge/m^3 als 99,99 percentiel ter plaatse van een geurgevoelig object uit categorie I of categorie II

- **Maatregelniveau III**

"Ter plaatse van een geurgevoelige locatie mag geen geuroverlast veroorzaakt worden door de inrichting."

De richtwaarde ligt in de ordegrrootte van 1 ge/m^3 als 98 percentiel ter plaatse van een geurgevoelig object uit categorie I of categorie II

Bescherming?

Er wordt voor industriële geuren een algemeen onderscheid in een tweetal gebiedscategorieën gehanteerd. Deze categorieën zijn:

Categorie I	- woonwijk, lintbebouwing;
	- ziekenhuizen, sanatoria, bejaarden- en verpleeghuizen;
	- recreatiegebieden (verblijfsrecreatie);
	- woonwagenterreinen;
	- woonboten;
	- asielzoekerscentra;
	- scholen;
Categorie II	- bedrijfswoningen;
	- woningen in het landelijk gebied / verspreide ligging;

- recreatiegebieden (dagrecreatie);
- kantoren (wanneer die in woongebieden liggen, krijgen zij hiermee dezelfde bescherming als het woongebied);

Er kan alleen maar sprake zijn van hinder op plaatsen waar mensen overlast kunnen ondervinden, deze plaatsen worden geurgevoelige objecten genoemd. In principe zijn dus alle plaatsen waar mensen zich gedurende langere tijd bevinden geurgevoelig. Echter, niet voor alle geurgevoelige objecten wordt hetzelfde maatregelniveau nagestreefd. Het maatregelniveau is hoger (dus minder geurbelasting) voor objecten uit categorie I en minder hoog voor objecten uit categorie II.. In de geuraanpak Rijnmond wordt in eerste instantie gestreefd naar een zo hoog mogelijke bescherming van alle geurgevoelige objecten.

Geurmaatregelen

Een vergunningverlener zal per bedrijf dat in potentie geur(hinder) kan veroorzaken maatwerk moeten leveren voor het vaststellen van toereikende vergunningvoorschriften. Hierbij wordt de situatie van de inrichting bekeken aan de hand van het vooronderzoek, de mate van potentiële hinder, of de vergunningaanvraag een bestaande dan wel nieuwe inrichting betreft en het gewenste maatregelniveau. Hierbij kunnen eventueel ook uitgevoerde verspreidingsberekeningen gebruikt worden voor het verkrijgen van een toetsingskader. Essentieel bij een vergunningprocedure is dat er in een vroegtijdig stadium een toetsing plaatsvindt van de "optimale" geurbepurende maatregelen (ALARA/BBT) op basis van Bref's, bijzondere regelingen NeR etc. In eerste instantie geeft de aanvrager aan welke maatregelen redelijkerwijs zullen worden genomen. Het overzicht van de mogelijk te nemen geurbepurende maatregelen moet getoetst worden door de vergunningverlener. Hiermee wordt dan in eerste instantie bepaald welk geurmaatregelniveau bereikt kan worden en of aanvullende inspanningen moeten worden verricht. Hierbij wordt een afweging gemaakt maken waarbij tevens gekeken wordt naar de technische, financiële, sociaal-economische en planologische aspecten voor de specifieke situatie en leidt dus uiteindelijk tot een maatregelenpakket dat aan de vergunning kan worden verbonden. Aan de hand van de systematiek van H 5.2 en 5.3 wordt dan het maatregelniveau bepaald dat in de vergunning wordt vastgelegd. Deze afweging leidt tot het acceptabel hinderniveau en inherent tot specifieke vergunningvoorschriften aan de hand van de stand der techniek. Veelal wordt ervoor gekozen om bij bestaande bedrijven in de vergunningen overwegend (technische) middelvoorschriften op te nemen waarmee naar verwachting de reguliere geur in de woonomgeving niet waarneembaar zal zijn. Middelvoorschriften zijn echter altijd dusdanig opgesteld dat naar verwachting het doelvoorschrift van een voor de situatie geschikt vangnetvoorschrift gehaald kan worden.

In zéér uitzonderlijke gevallen (zie Bijlage 7) kan ervoor gekozen worden om het gebruik van geurneutralisatiemiddelen toe te staan door deze op te nemen als middelvoorschrift in de vergunning.

Bijlage 5: Voorbeelden vergunningvoorschriften

Nadere eis

- 1 Het bevoegd gezag kan nadere eisen stellen met betrekking tot:
 - het doen van onderzoek naar de mogelijkheid tot het treffen van aanvullende maatregelen of voorzieningen ten behoeve van het voorkomen en beperken van geur buiten de inrichting
 - het treffen van maatregelen ter voorkoming en beperking van geur buiten de inrichting.

Toelichting: In situaties waarbij in de praktijk blijkt dat geurwaarneming vaker of sterker aanwezig blijkt dan verwacht, kan het bevoegd gezag aanvullend onderzoek en/of aanvullende maatregelen eisen.

Commentaar: Dit voorschrift kan feitelijk in alle vergunningen met geurrelevante activiteiten worden opgenomen. Er wordt alleen gebruik van gemaakt als de geurbelasting blijkt af te wijken van de verwachting. Als gevolg van de nadere eisen kunnen zonodig in een aparte procedure aanvullende voorschriften aan de vergunning worden verbonden.

Zorgplicht met nadere eis

- 2 De vergunninghouder treft alle maatregelen of voorzieningen ter voorkoming van geuroverlast en ter beperking van geurwaarneming buiten de inrichting, die redelijkerwijs mogelijk zijn. Het bevoegd gezag kan nadere eisen stellen met betrekking tot:
 - het doen van onderzoek naar de mogelijkheid tot het treffen van aanvullende maatregelen of voorzieningen ten behoeve van het voorkomen en beperken van geur buiten de inrichting
 - het treffen van maatregelen ter voorkoming en beperking van geur buiten de inrichting.

Toelichting: Dit voorschrift legt de zorgplicht vast voor de vergunninghouder om voortdurend aandacht te besteden aan het voorkomen van geuroverlast en het beperken van geur in de omgeving. Onder mogelijke maatregelen worden bijvoorbeeld verstaan:

- bronmaatregelen (gebruik van andere grondstoffen e.d.)
- emissiebeperkende voorzieningen
- organisatorische maatregelen ter voorkoming van diffuse emissies

In situaties waarbij in de praktijk blijkt dat geurwaarneming vaker of sterker aanwezig blijkt dan verwacht, kan het bevoegd gezag aanvullend onderzoek en/of aanvullende maatregelen eisen

Commentaar: Dit voorschrift kan feitelijk aan alle vergunningen worden verbonden waarin maatregelniveau II en III zijn vastgelegd en streeft feitelijk naar maatregelniveau I. Zonodig kunnen in een aparte procedure aanvullende voorschriften aan de vergunning worden verbonden.

Vastleggen maatregelen en middelen

Commentaar: Hiervoor kan geput worden uit de bestaande hulpmiddelen zoals het Handboek milieuvergunningen en de bekende (software) voorschriftenpakketten.

Vastleggen maatregelniveau

- 3 Buiten de inrichting mag geen geur afkomstig van de inrichting waarneembaar zijn.

Toelichting: Onder geurwaarneming wordt hier verstaan het duidelijk waarnemen van eenlucht door een of meerdere daartoe door het bevoegd gezag aangewezen ambtenaren. Van de geur dient te worden vastgesteld dat deze overeenkomt met de van de inrichting en niet van andere bronnen uit de directe omgeving afkomstig is.

- 4 Ter plaatse van geurgevoelige objecten categorie I (zie begrippenlijst) mag geen geur afkomstig van de inrichting waarneembaar zijn.

Toelichting: Onder geurwaarneming wordt hier verstaan het duidelijk waarnemen van eenlucht door een of meerdere daartoe door het bevoegd gezag aangewezen ambtenaren. Van de geur dient te worden vastgesteld dat deze overeenkomt met de van de inrichting en niet van andere bronnen uit de directe omgeving afkomstig is.

- 5 Ter plaatse van geurgevoelige objecten categorie II (zie begrippenlijst) mag geen geuroverlast veroorzaakt worden door de inrichting.

Toelichting: Onder geuroverlast wordt hier verstaan het binnen een tijdsbestek van (bijvoorbeeld) een kwartier langdurig of herhaaldelijk waarnemen van een duidelijke geur door een of meerdere daartoe door het bevoegd gezag aangewezen ambtenaren, die de geurbeleving bovendien als negatief beoordelen. Van de geur dient door diezelfde personen te worden vastgesteld dat deze overeenkomt met de geur van de gebruikte ingrediënten of processen in de inrichting en niet afkomstig is van andere bronnen uit de directe omgeving. Er zal geen sprake zijn van geuroverlast bij "vleugen" geur die bovendien moeilijk herkenbaar zijn als afkomstig van de inrichting.

Mogelijk onderzoeksvoorschrift of nadere eis

- 6 Binnen .. maanden na het van kracht worden van deze vergunning moet de vergunninghouder de rapportage van een onderzoek ter goedkeuring aan het bevoegd gezag voorleggen, waarin is aangegeven met welke maatregelen en/of voorzieningen de geuremissie kan worden teruggebracht tot het niveau van "geen geur waarneembaar bij geurgevoelige objecten categorie". In de onderzoeksrapportage moeten in ieder geval de volgende aspecten zijn opgenomen:

- alle mogelijke geurreducerende maatregelen (inclusief procesgeïntegreerde);
- de invloed van de maatregelen/voorzieningen op de $1\text{ge}/\text{m}^3$ 98 percentiel en de $1\text{ge}/\text{m}^3$ 99,99 percentiel contouren;
- het effect van de maatregelen op de geurimmissie-concentratie ter plaatse van de bestaande geurgevoelige objecten;
- de investerings- en exploitatiekosten van de maatregelen.

Het vaststellen van de technische en financieel-economische haalbaarheidsgrenzen van de betreffende maatregelen en/of moet de vergunninghouder laten verifiëren door een onafhankelijke deskundige. De onderbouwde bevindingen van deze deskundige maken deel uit van de onderzoeksrapportage.

Commentaar: Voorbeeld waarbij naar aanleiding van constatering van "te veel" geurbelasting een aanvullend onderzoek wordt verlangd gericht op verdere geurbeperving.

- 7 Uiterlijk twee maanden voorafgaand aan de uitvoering van het onderzoek uit voorschrift 6 moet een onderzoeksopzet ter goedkeuring aan het bevoegd gezag worden gezonden. Omtrent de onderzoeksstrategie kunnen binnen vier weken na overlegging van deze onderzoeksopzet door het bevoegd gezag nadere eisen worden gesteld. Het onderzoek moet met in acht neming van deze nadere eisen worden uitgevoerd.

Bijlage 6. Toelichting geurtermen

Hieronder worden enkele technische geurtermen nader uitgelegd. Deze extra (geur)informatie wordt gegeven zonder dat het de bedoeling is dat daarmee een werkwijze wordt vastgelegd.

Geurconcentratie

De menselijke neus wordt als meetinstrument gebruikt om met behulp van een olfactometer de geurconcentratie van een monster te bepalen. Het principe van olfactometrie houdt in dat een zak met geurhoudende lucht uit een schoorsteen (of andere geurbron) wordt genomen, en deze middels een verdunningsapparaat (de zogenaamde olfactometer) aan een groep van panelleden ter beoordeling aan te bieden. Daarbij wordt die verdunning bepaald waarbij de helft van het panel de geurhoudende schoorsteenlucht weet te onderscheiden van schone lucht: bij die verdunning is per definitie 1 geureenheid per kubieke meter lucht aanwezig (1 ge/m^3). Indien bijvoorbeeld de schoorsteenlucht hiertoe 1000 keer moet worden verdund, bedraagt de geurconcentratie van het luchtmonster 1000 ge/m^3 . De meting van geurconcentraties is gestandaardiseerd in de Nederlandse Voornorm NVN2820, welke onder meer bestaat uit richtlijnen voor de te gebruiken apparatuur, de werkwijze tijdens metingen, de gegevensverwerking en de gevoeligheid van de panelleden. Aan de hand van referentiestofn-butanol wordt de geurgevoeligheid van de panelleden gecontroleerd. Sinds november 2003 is de Europese Norm NEN-EN 13725 van kracht. De gevoeligheid van de panelleden is bijgesteld, zoals bepaald met de referentie stofn-butanol, waarbij 1 European odour unit gelijk is aan twee geureenheden: $1 \text{ ou}_e/\text{m}^3 = 2 \text{ ge/m}^3$.

Snuffelploegmeting

Van sommige typen bronnen is zeer moeilijk, zo niet onmogelijk, de geuremissie te meten via monsternamen en analyse in een geurlaboratorium. Te denken valt aan bronnen met een grote ruimtelijke uitgestrektheid zoals afvalbergingen en composteringsbedrijven. Hier kunnen snuffelploegmetingen een uitkomst bieden. De onzekerheid zal in het algemeen hoger liggen dan bij reguliere geurconcentratiebepalingen, daarom worden in principe driesnuffelploegmetingen gevraagd voor het bepalen van de geuremissie van een bron. Snuffelploegmetingen worden omschreven in het document meten en rekenen geur uit 1994.

De aard van geur

Een belangrijke reden om in 1995 het rijksbeleid te wijzigen was dat er in het oude beleid geen rekening gehouden kon worden met de aard van de geur en met voor het optreden van hinder belangrijke omstandigheden. De geur van een destructiebedrijf wordt immers anders gewaardeerd dan de geur van een broodbakkerij. Eén landelijke normstelling zou daardoor te weinig relatie hebben met het bestrijden en voorkomen van hinder.

De belangrijkste en meest gehanteerde methode voor het vaststellen van de waardering van een geur is de bepaling van de (on)aangenaamheid (hedonische waarde). Minder gebruikelijk is het hanteren van de waarderingsschalen van intensiteit en hinder. Panelleden geven bij al deze methoden een waardering aan een waargenomen geur. De in omloop zijnde methoden voor het bepalen van de hedonische waarde zijn afgeleid van de Duitse VDI normen, de schalen lopen van extreem onaangenaam (-4) tot extreem aangenaam (+4).

Geurcontour

Voor geurverspreidingsberekeningen zijn gegevens nodig over de geuremissie (geurconcentratie vermenigvuldigd met het debiet), de bronkarakteristieken (bijv. bronhoogte en emissieduur), omgevingskarakteristieken (bijv. dichtheid van bebouwing) en de lokale meteorologische omstandigheden zoals die zich gedurende het jaar voordoen (bijv. verdeling windrichting).

De berekende geurblootstelling, ook wel geurimmissie genoemd, wordt doorgaans uitgedrukt als geurconcentratie met bijbehorende percentielwaarde. Bijvoorbeeld: 1 ge/m^3 als 98 percentiel houdt in dat op die plaats gedurende 98% van de tijd van het jaar de geurconcentratie gelijk (of

lager) is aan 1 ge/m^3 , en gedurende 2% van de tijd (176 uur) de geurconcentratie hoger zal zijn. Doorgaans worden op een topografische kaart van de omgeving de punten met een gelijke geurbelasting met elkaar verbonden door middel van een geurcontour (isoconcentratielijn).

Cumulatie geur

Cumulatie van geur is een effect van meerdere geurbronnen die elkaar beïnvloeden. Het effect van mengen van geuren op de waarneembaarheid en de hinderlijkheid op leefniveau is in veel gevallen moeilijk voorspelbaar. De mogelijkheden voor cumulatie van geuren:

- Een bedrijf met meerdere bronnen met vergelijkbare geur;
- Meerdere bedrijven met vergelijkbare geur;
- Een bedrijf met meerdere bronnen met verschillende geuren (of één bron waarbij verschillende geurende stoffen per productierun gebruikt worden)
- Meerdere bedrijven met verschillende geuren.

Voor geuren die sterk vergelijkbaar zijn is naar verwachting optellen mogelijk. Voor deze bronnen zijn versterkende of verzwakkende effecten niet te verwachten. Alle bronnen kunnen ingevoerd worden in een rekenmodel voor verspreidingsberekening waarna de (inschatting van de) cumulatieve geurcontour berekend kan worden.

Verschillende typen geuren kunnen op dezelfde manier gemodelleerd worden als hierboven beschreven. De relatie met hinder is echter gecompliceerder. De geurconcentraties worden wel in gelijke mate opgeteld maar worden in de meeste gevallen niet in gelijke mate gewaardeerd.

Om deze waarderingsfactor mee te nemen in de berekeningen verdient het aanbeveling de emissies te normaliseren naar de bron die het meest onaangenaam gevonden wordt.

In tabel 1 wordt een fictief voorbeeld gegeven voor het bepalen van deze waarderingsfactor: De hedonische waarde van geur A en B worden bepaald; De verhouding ten opzichte van de meest onaangename geur wordt bepaald; De geuremissie van de minst onaangename geur wordt vervolgens gedeeld door de verhouding. De emissie van de minst onaangename wordt dus uitgedrukt als zijnde de onaangename.

Tabel 1. Genormaliseerde geuremissies

	Geur A	Geur B
Geuremissie (ge/uur)	100	25
Hedonische waarde (bv. he -1)	6	3
Verhouding t.o.v. meest onaangename geur	2	1
Genormaliseerde geuremissie (ge/uur)	50	25

Vorm van de geurbron

Naast de grootte van de bron is ook de vorm van belang. De vorm is mede bepalend voor de verspreiding op immissieniveau (hoge schoorstenen kunnen geurhinder geven op een grotere afstand, terwijl oppervlaktebronnen direct in de bronnabijheid hinder kunnen veroorzaken). Ook is de vorm van de geurbron bepalend voor de technische mogelijkheden voor emissiereductie. Daarnaast is de bronvorm van belang voor de methode van monsterneming en bij het uitvoeren van verspreidingsberekeningen.

De volgende brontypen zijn te onderscheiden:

- Puntbronnen
- Oppervlaktebronnen
- Diffuse bronnen

Puntbronnen zijn goed gelokaliseerde emissiepunten zoals schoorstenen voor de afvoer van afgasen.

Oppervlaktebronnen betreffen relatief grote oppervlakken waar een geuremissie vandaan komt (bijvoorbeeld open oppervlakken van voorbezinktanks in waterzuivering, koelvijvers, stortplaat- sen en bemeste landbouwgronden). De emissie hangt hier nauw samen met processen die zich afspelen op of onder het oppervlak, waarbij biologische processen vaak een hoofdrol spelen. De uiteindelijke grootte van de emissie wordt mede door de windsnelheid bepaald. Een bron is diffuus als de plaats waar de emissie vandaan komt niet nauwkeurig is gelokaliseerd en/of als er sprake is van een niet te karakteriseren debiet (natuurlijke ventilatie).

In verspreidingsberekeningen wordt de bijdrage aan geurhinder door diffuse bronnen vaak onderschat en/of wordt deze emissie niet meegenomen in de berekeningen. Voor modellen wordt de geuremissie bepaald door de volumestroom te vermenigvuldigen met een geurconcentratie. Of dit een hoge concentratie in een klein debiet is of een lage concentratie in een hoog debiet maakt modelmatig niet of nauwelijks verschil. In de praktijk zal echter een puntbron met hoge concentratie op geringe afstand veel hogere pieken en variabiliteit opleveren dan een grote oppervlaktebron met lage emissie, zoals een bassin of biofilter. Met deze verschillen, die van groot belang kunnen zijn voor hinder, wordt momenteel geen rekening gehouden in de verspreidingsberekeningen.

Emissieprofiel

Een andere karakteristiek van een geurbron is het emissieprofiel zowel betrokken op het debiet als op concentratie. Er kan onderscheid gemaakt worden in de volgende soorten bronnen:

- Continue bronnen
- Discontinue bronnen
- Fluctuerende bronnen

Een continue bron geeft een continue emissie gedurende langere tijd (vaak de bedrijfstijd). Een discontinue bron wordt gekenschetst door een relatief constant emissieniveau binnen een uur gedurende slechts een gedeelte van de jaarperiode. Deze emissie hangt nauw samen met de procesvoering. Zowel bij continue bronnen met een lage frequentie (emissie < 3500 uur) als bij discontinue bronnen moet men vooral oppassen dat hun bijdrage aan eventuele hinder niet onderschat wordt in de verspreidingsberekeningen. Daarom valt het in zulke gevallen te prefereren dat de geurcontouren gegeven worden als 99,99 percentiel i.p.v. als 98 percentiel.

Fluctuerende bronnen geven een patroon te zien van wisselende emissieniveaus binnen een emissie-uur welke niet op voorhand bekend zijn. Deze emissies hebben vaak een incidenteel karakter, bijvoorbeeld een korte piek waarna het niveau weer afneemt bij laden en lossen of bij het opengaan van deuren van een spuitloods. De ultieme vorm van een fluctuerende bron is de emissie afkomstig van een niet representatieve bedrijfsomstandigheid (=ongevallen). De incidentgevoeligheid van een bedrijf is moeilijk in te schatten en hangt o.a. nauw samen met de mate van good housekeeping van het desbetreffende bedrijf. In verspreidingsberekeningen wordt de bijdrage aan geurhinder door fluctuerende bronnen vaak onderschat door de geurcontouren te weergeven als 98 percentiel of door de bron geheel niet mee te nemen in de berekeningen.

Bijlage 7. GeurNeutralisatieMiddelen Interimbeleid

GeurNeutralisatieMiddelen

Interimbeleid

Provincie Zuid-Holland

De toepassing van neutralisatiemiddelen voor geurbestrijding

April 2003

Provincie Zuid-Holland

Directie Groen Water en Milieu
Zuid Hollandplein 1
Postbus 90602
2509 LP
(070) 4416611

DCMR Milieudienst Rijnmond
's-Gravelandseweg 565
Postbus 843
3100 AV Schiedam
(010) 2468 000

Inhoud

1	Aanleiding	46
2	Inleiding	47
3	Het beleid	49
4	Uitvoering	50
5	Protocol	52
5.1	Doorlopen van de voorfase	52
5.2	Het leveren van informatie	52
5.3	Werking aantonen	52
5.4	Toestemming tot praktijktest	52
5.5	Definitieve toestemming	53

1 Aanleiding

Stank veroorzaakt een belangrijk deel van de klachten die er bij de klacht telefoons van de Provincie Zuid Holland en de DCMR Milieudienst Rijnmond binnenkomen. Klachten zijn een uitdrukking van een in de woon- en leefomgeving ondervonden hinder. Deze hinder wordt veroorzaakt door stankverspreiding afkomstig van een grote verscheidenheid aan bronnen. Tot deze bronnen kunnen onder meer worden gerekend: de industrie, op- en over slagbedrijven, MKB, verkeer en vervoer.

Stankhinder kan ontstaan door vele oorzaken, zowel tijdens normale bedrijfssituaties als ten gevolge van calamiteiten. Meteorologische effecten spelen vaak een rol bij de optredende hinder.

Om stankemissies terug te dringen, worden uiteenlopende maatregelen voorgeschreven. Vaak zijn deze maatregelen wel specifiek toegespitst op standaard processen of activiteiten. Bij nieuwe processen wordt de voorkeur gegeven aan procesgeïntegreerde maatregelen. Helaas worden maatregelen vaak pas toegepast nadat overlast blijkt op te treden. Bij bestaande processen is het dan vaak niet meer mogelijk om procesgeïntegreerde maatregelen voor te schrijven of heeft dit niet het gewenste effect. Wanneer dit laatste het geval is, worden "end-of-pipe maatregelen" voorgeschreven. Deze maatregelen kunnen bestaan uit het toepassen van emissiebeperkende technieken, het verbeteren van de dispersie, zoals door het plaatsen van een schoorsteen, of door beide. Ook worden soms beperkingen opgelegd van activiteiten tijdens bepaalde (meteorologische) omstandigheden. Wanneer deze maatregelen niet tot voldoende resultaat leiden, is het in sommige gevallen mogelijk om neutralisatiemiddelen voor geur toe te passen om de hinder te verminderen.

Voor de toepassing van geurneutralisatiemiddelen is tot nu toe geen beleid ontwikkeld. Als houvast voor haar eigen vergunningverleners, voor bedrijven die vergunningen aanvragen en voor leveranciers van geurneutralisatiemiddelen heeft de provincie een interimbeleid gformuleerd. Dat interimbeleid wordt in dit document weergegeven.

2 Inleiding

Bij de vergunningverlening en de controle op de naleving van voorschriften blijkt dat de maatregelen die zijn genomen om stankhinder te voorkomen, vaak onvoldoende zijn. Wanneer het technisch en economisch niet haalbaar blijkt te zijn om stankoverlast tot een aanvaardbaar niveau terug te dringen, wordt soms via toevoegingen in de afgassen getracht de optredende hinder te verminderen. Als regel bestaat dit uit het toevoegen van gedoseerde hoeveelheden vloeistof.

In de praktijk gaat het om een grote verscheidenheid aan vloeistoffen. Ook de werking van deze stoffen verschilt sterk. Het kan gaan om maskerende werking, om adsorptie aan de geurveroorzakende stof, maar ook kan sprake zijn van omzetting. Deze verschillen kunnen van belang zijn bij de beoordeling van de aanvaardbaarheid van een bepaalde toepassing. Er kan niet op voorhand gezegd worden dat de ene werking en toepassing altijd beter is dan een andere; dit moet van geval tot geval beoordeeld worden.

Ondanks de verschillen worden alle middelen in dit document op praktische redenen aangeduid als Geur Neutralisatie Middelen (GNM).

In toenemende mate verschijnen er op de markt leveranciers die voor bedrijven aanbiedingen maken voor het toepassen van GNM.

Deze stoffen moeten met de afgassen of afgevoerde dampen in contact worden gebracht om geuremissies te bestrijden. Bij toepassing van GNM kunnen echter stoffen in de buitenlucht worden gebracht die er niet thuishoren. Dit kan zowel de GNM zelf zijn als de reactieproducten die ontstaan bij de toepassing van GNM. De hoeveelheden GNM en de reactieproducten die hierbij in de buitenlucht komen, zijn in het algemeen onbekend. Dit zal zeker nog worden versterkt wanneer GNM in Nederland een brede toepassing zou krijgen.

Omdat het bij GNM meestal middelen betreft waarvan de leverancier de samenstelling uit commerciële overwegingen geheim wil houden, is hierover en over de werking van de stoffen weinig bekend. Dit betekent dat in een aantal gevallen de werking en de effecten in de praktijk moeten worden getest.

Het gaat bij GNM voornamelijk om vloeistoffen die bestaan uit vluchtige organische stoffen. De aard van deze vloeistoffen wordt door de leveranciers vaak omschreven als:

- maskeringsvloeistoffen;
- enzymen;
- alcoholhoudende vloeistoffen;
- vloeistoffen op basis van etherische oliën.

Hierbij is het soms mogelijk om een globale samenstelling van deze stoffen te verkrijgen. Daarnaast zijn er ook stoffen op de markt waarvan de aard en/of de samenstelling geheel onduidelijk is.

Op dit moment worden alle vloeistoffen over één kam geschoren, hoewel het voorstelbaar is dat er ook redelijk onschuldige vloeistoffen bij kunnen zijn die door het ontbreken van kennis niet toegepast kunnen worden, maar wel zouden kunnen helpen om problemen op te lossen. Tevens is het voorstelbaar dat wanneer de stoffen in aanraking komen met voedingswaren, zowel voor mensen als voor dieren die later tot menselijk voedsel dienen, met deze neutralisatiemiddelen voorzichtig moet worden omgesprongen in verband met mogelijke schadelijke effecten.

Aan de andere kant zijn er mogelijk toepassingen denkbaar waarvoor er geen andere technisch en economisch haalbare oplossingen bestaan. Een voorbeeld hiervan is de stank die vaak ontstaat bij het reinigen van de vele tanks in het Rijnmondgebied. In dit verband kunnen ook de proeven worden genoemd die plaatsvonden op een veerboot die verantwoordelijk is voor vele honderden klachten.

Zonder beleid van het bevoegd gezag zal de toepassing van GNM sluipenderwijs zijn ingang vinden. In zo'n situatie zal er een onbekende en op termijn onbeheersbare hoeveelheid stoffen in de

lucht worden gebracht. Een tweede zorg is dat het toepassen van bewezen emissiebeperkende technieken door de toepassing van GNM kan worden verdrongen.

Dit zijn voor de provincie voldoende belangrijke argumenten om interimbeleid te ontwikkelen voor de toepassing van GNM.

In het midden- en kleinbedrijf wordt GNM inmiddels toegepast. Voor een deel van het MKB bestaat er reeds wettelijke verankering (Besluit horeca-, sport- en recreatie-inrichtingen milieubeheer). Zo vermeldt deze AMvB dat, indien een ontgeuringsinstallatie wordt geïnstalleerd, deze de geurdragende componenten daadwerkelijk moet afvangen en niet door het vermengen met andere stoffen maskeren. Het interimbeleid richt zich, in aanvulling daarop, vooral op de toepassing van GNM bij grotere (industriële) bedrijven.

3 Het beleid

Het tot nu toe door VROM gehanteerde algemene beleid, het bereiken van een duurzame ontwikkeling van de samenleving door middel van het toepassen van brongerichte maatregelen zal ook in de toekomst worden voortgezet. Dit betekent dat ook ruimte moet worden geboden aan nieuwe ontwikkelingen. Deze ontwikkelingen mogen nu en in de toekomst echter geen schadelijke effecten hebben op mensen en op het milieu. De afwezigheid van de kans op schadelijke effecten zal bij de toepassing van nieuwe ontwikkelingen moeten worden aangetoond.

Er bestaat op dit moment, voor de stoffen die bij GNM worden toegepast, geen regeling voor toelating tot de markt of voor certificering. Er is geen nationaal beleid waaraan de provincie bij haar beoordeling kan toetsen of waarop zij kan terugvallen. De provincie zal contact leggen met VROM met de suggestie een nationaal beleid voor GNM tot ontwikkeling te brengen.

In afwachting van de totstandkoming van een nationaal beleid heeft de provincie een interimbeleid ontwikkeld.

Dit interimbeleid worden hierna uiteengezet.

Uitgangspunt van de provincie is dat het in het milieu toevoegen van stoffen die niet in die hoeveelheden of concentraties in het natuurlijk milieu aanwezig zijn en schade kunnen veroorzaken, moet worden voorkomen.

Dit houdt in dat bij de aanpak van stankverspreiding en de daardoor veroorzaakte hinder eerst moet worden gestreefd naar oplossingen ter eliminatie dan wel minimalisering van de geuruitworp, volgens het ALARA-beginsel. Hierbij kan onderstaande Maatregelenreeks worden gehanteerd:

Maatregelenreeks Geurbestrijding

1. Reductie of eliminatie van de geuruitworp.
2. Toepassing van procesgeïntegreerde maatregelen.
3. Toepassing van nageschakelde emissiebeperkende technieken.
4. Verbetering van de dispersie (verhoging lozingspunt, verdunnen).
5. Combinaties van bovengenoemde technieken.
6. Toepassing GNM voor een eventuele restuitworp.

Reductie of eliminatie van de geuruitworp kan vaak slechts worden gerealiseerd door toepassing van procesgeïntegreerde technieken. Dit is vaak slechts mogelijk bij nieuwe installaties of processen. Bij bestaande installaties liggen nageschakelde technieken vaak voor de hand. Wanneer deze maatregelen niet het gewenste resultaat bieden, kan een (verhoogde) schoorsteen soms uitkomst bieden. Het effect van een schoorsteen kan soms nog worden versterkt door de afgassen te verdunnen of door de uittredesnelheid te verhogen. Indien deze maatregelen onvoldoende effect sorteren kan worden overwogen om de resterende stankoverlast te bestrijden met GNM.

Bovenstaand uitgangspunt is in het volgende hoofdstuk 'Uitvoering' verder uitgewerkt teneinde het gebruik van GNM te kanaliseren.

4 Uitvoering

Alvorens GNM mogen worden toegepast, dient te worden voldaan aan een aantal voorwaarden. Van de betreffende GNM en de mogelijk optredende reactieproducten dient een analyse te worden overgelegd aan de provincie als bevoegd gezag. Deze analyse betreft de samenstelling en de (potentiële) gevolgen voor de gezondheid en het milieu, inclusief de effecten van de mogelijke reactieproducten. De mogelijke effecten moeten betrekking hebben op de korte en op de lange termijn. Tevens dient opgave te worden gedaan van het verbruik op jaarbasis van de betreffende GNM.

De analyse dient van een zodanige kwaliteit te zijn dat het bevoegd gezag de impact van het gebruik van de GNM kan controleren. Door een onafhankelijk onderzoeksbureau moet worden vastgesteld dat er sprake is van een geurneutraliserende werking.

Ook indien de GNM en de hierbij optredende reactieproducten worden afgevangen, dient vooraf te worden aangetoond wat de gevolgen zijn bij het onverhoopt ontwijken van deze producten bij doorslag of lozing, of bij het vernietigen van het afvalproduct.

Bij toepassing van GNM in of in combinatie met andere emissiebeperkende technieken, zoals bij elektrofilters, scrubbers en filters, zijn dezelfde voorwaarden van toepassing.

De voorwaarden zijn vastgelegd in bijgevoegd protocol (hoofdstuk 5).

De te verstrekken gegevens zijn eveneens weergegeven in bijgevoegd protocol.

De verstrekte gegevens worden door de provincie beoordeeld op kwaliteit, kwantiteit en relevantie.

Na acceptatie van deze gegevens vormt de provincie zich een oordeel over de aanvaardbaarheid van de voorgestelde toepassing. Er wordt, op basis van hetgeen bekend is over de toepassing en de specifieke omstandigheden, een afweging gemaakt tussen derisico's en nadelen enerzijds en de te verwachten voordelen in de zin van het wegnemen van geurhinder anderzijds.

Deze afweging en het uiteindelijk oordeel gelden alleen voor het ene specifieke geval.

Bij haar afweging zal de provincie letten op de gevolgen voor het milieu en op mogelijke gezondheidseffecten.

De provincie zal in haar afweging onderscheid maken tussen continue bronnen en incidentele emissies.

Voor geurbestrijding van continue bronnen zal toepassing van GNM in het algemeen niet worden toegestaan. Dat verdraagt zich namelijk niet met het interimkarakter van het beleid.

Bij voorzienbare incidentele emissies kan toepassing van GNM worden toegestaan onder de in dit document vermelde voorwaarden.

Bij niet-voorzienbare incidentele emissies (incidenten) zal de provincie slechts bij hoge uitzondering toestaan dat geanticipeerd wordt op het gebruik van GNM. Daarvoor zijn twee redenen.

De eerste is dat gebruik bij incidenten niet te controleren is. De tweede reden is dat beschikbaarheid van GNM laksheid in de preventie in de hand kan werken.

Toestemming voor het gebruik van GNM zal als regel in eerste termijn een tijdelijk karakter hebben. Na deze toestemming dient te worden aangetoond dat de GNM voor de betreffende toepassing de gewenste werking hebben. Dat wil zeggen dat binnen een periode van ten hoogste zes maanden moet worden aangetoond dat het middel in de praktijk voldoende effectief de geurhinder bestrijdt. Dit kan gebeuren middels een vergelijking van aantallen klachten vóór en na de toepassing van het product, of door middel van een geuronderzoek waarin wordt aangetoond dat er een duidelijke verbetering optreedt van de geurbeleving. Dit onderzoek dient te worden verricht door een onafhankelijk onderzoeksbureau. Tevens moet hierbij worden aangetoond dat de toepassing geen negatieve gevolgen heeft voor de gezondheid en voor het milieu. De rapportages dienen duidelijk te zijn en goed onderbouwd.

De provincie streeft ernaar om voor GNM, als onderdeel van het nationaal te vormen beleid, een toelatingscertificering in het leven te roepen. Deze certificering zou moeten worden uitgevoerd door een onafhankelijk deskundig instituut, bijvoorbeeld het RIVM.

De relevante gegevens om dit certificaat te verkrijgen, zullen door de producent of door de leverancier van de betreffende GNM moeten worden aangeleverd. De aan te leveren gegevens betreffen niet alleen de samenstelling, maar ook de werking en de risico's van het onderhavige product. Een dergelijke certificaat heeft uitsluitend betrekking op een specifiek aangemelde toepassing.

Indien, ten genoegen van de provincie, wordt aangetoond dat deze GNM elders in een vergelijkbare situatie een bewezen werking hebben, kan dit laatste komen te vervallen. Indien niet voldoende kan worden aangetoond dat het middel in de praktijk effectief is, kan alsnog het gebruik daarvan worden geweigerd.

Bij vergelijkbare toepassingen (bij andere bronnen) zal de gehele procedure moeten worden herhaald. Veel informatie is dan echter reeds voorhanden. Ook hier geldt dat, wanneer niet ten genoegen van de provincie kan worden aangetoond dat het middel in de praktijk effectief is, de toepassing alsnog kan worden geweigerd.

GNM mogen niet worden toegepast voor het oplossen van emissieproblemen anders dan die van geur.

5 Protocol

Voor het verkrijgen van toestemming voor toepassing van GNM dient het volgende protocol te worden doorlopen.

5.1 Doorlopen van de voorfase

Eerst dient te worden onderzocht welke geurbehandelingstechnieken toepasbaar zijn overeenkomstig de Maatregelenreeks Geurbestrijding (zie paragraaf 3). Hierbij wordt gebruik gemaakt van het ALARA-beginsel.

Indien geen van deze technieken voldoende perspectief bieden, kan het voor de hand liggen om te onderzoeken of er aanvullend met de toepassing van GNM het gewenste resultaat kan worden bereikt.

In dat geval dienen de volgende stappen te worden uitgevoerd.

5.2 Het leveren van informatie

De leverancier of producent, dan wel de aspirant gebruiker van de betreffende GNM, dient zorg te dragen voor een gedetailleerde rapportage, waarin de samenstelling en de werking van de toe te passen GNM uitvoerig wordt beschreven (zie paragraaf 3).

Een overzicht, voorzien van een bronvermelding van de toxicologische effecten van deze bestanddelen en mogelijke reactieproducten, zowel op korte (bijvoorbeeld EPA-richtlijnen) als ook op de lange termijn (carcinogeniteit, mutageniteit en teratogeniteit).

Een rapportage met bronvermelding waarin wordt aangetoond dat er geen remmende werking op bacteriologische groei optreedt (bijvoorbeeld door middel van een Ames-test).

Een MSDS-rapport (Material Safety Data Sheet).

Een opgave van de hoeveelheid toe te passen GNM per tijdseenheid. Deze opgave dient vergezeld te worden van een opgave waarin wordt vermeld onder welke omstandigheden de betreffende GNM worden toegepast.

Een opgave van de samenstelling, de temperatuur en het debiet van het te behandelen afgas.

De reactievergelijkingen van de GNM met de uittredende geurstoffen van het te behandelen afgas.

5.3 Werking aantonen

Aangetoond moet worden dat de toe te passen vloeistof een geurneutraliserende werking heeft. Daartoe moet een rapport worden geleverd van een onafhankelijk onderzoeksbureau, waarbij dit op laboratoriumschaal is vastgesteld.

De vermindering van de stankhinder mag niet het gevolg zijn van de geur van de toegepaste GNM zelf, waarbij die geur overheerst.

5.4 Toestemming tot praktijktest

Door het bevoegd gezag kan vervolgens toestemming worden gegeven voor een praktijktest. Hierbij moet door een onafhankelijk bureau worden vastgesteld dat de GNM daadwerkelijk de gewenste werking hebben. Binnen zes maanden na de tijdelijke toestemming voor de toepassing van GNM dient de rapportage hiervan in het bezit te zijn van het bevoegd gezag.

5.5 Definitieve toestemming

Na beoordeling van de resultaten van de praktijktest kan de provincie definitief toestemming verlenen voor het toepassen van GNM in de onderzochte situatie.

(Dit uiteraard onder het voorbehoud dat de toepassing ook past binnen het nationaal beleid voor GNM, indien dat tot stand zou komen)